

FEITENRECONSTRUCTIE GEBEURTENISSEN PIJNACKER

GEMEENTELIJK BELEIDSKADER WAARBINNEN OPENBARE ORDE EN
HANDHAVING EN POLITIEOPTREDEN PLAATSVOND
HOE IS DIT TOT STAND GEKOMEN?
HOE IS HET UITGEVOERD?

Den Haag, 19 juni 2006

COLOFON

Projectnummer: 9992/44502561

Auteurs: drs. Hans van den Broek
drs. Erik-Jan Koning
drs. Ike Overdiep
drs. Anita Verstrate

B&A Groep Beleidsonderzoek & -Advies bv
Louis Couperusplein 2
Postbus 829
2501 CV Den Haag

T (070) 3029500

F (070) 3029501

e-mail: info@bagroep.nl

http: www.bagroep.nl

© Copyright B&A Groep 2006.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

B&A is gevestigd in Den Haag, Deventer, Amsterdam.

20-06-06 16:39

INHOUDSOPGAVE

1 Vooraf 5

- 1.1 Pijnacker-Nootdorp: van dorp naar stad 5
- 1.2 Ambitie gemeentebestuur, college en burgemeester 5
- 1.3 Oranjefeesten in hun context 6
 - 1.3.1 Belangrijk jaarlijks evenement met veel vrijwilligers 6
 - 1.3.2 Lokale vrijwilligers en een groeigemeente – tussen soepel organiseren en formele publieke verantwoordelijkheden 7
- 1.4 Aanleiding onderzoek 8
- 1.5 Onderzoeksverantwoording 9
 - 1.5.1 Totstandkoming aanpak onderzoek, randvoorwaarden en beperkingen 9
 - 1.5.2 Onderzoeksanpak 10
- 1.6 Leeswijzer 10

2 Samenvatting 11

3 Het wettelijk / bestuurlijk kader 15

- 3.1 Inleiding 15
- 3.2 De burgemeester als vergunningverlener 15
 - 3.2.1 De wet- en regelgeving 15
 - 3.2.2 De APV in de gemeente Pijnacker - Nootdorp 16
- 3.3 De Gemeente als bevoegd gezag 18
 - 3.3.1 Bevoegdheden burgemeester 18
 - 3.3.2 Bevoegdheden politie 19
 - 3.3.3 Speciale eenheden 19
 - 3.3.4 Politie Haaglanden en het paraat peloton 20
 - 3.3.5 Rampen en crises in de gemeente Pijnacker-Nootdorp 21
- 3.4 De burgemeester als burgervader 23

4 Feitenreconstructie: de gemeente als vergunningverlener 25

- 4.1 Organisatie vergunningbeleid in Pijnacker-Nootdorp 25
- 4.2 De APV en het proces van de vergunningverlening 25
- 4.3 Evenementenbier 27
- 4.4 Vergunningverlening door de brandweer. 28
- 4.5 De nota evenementenbeleid 28

5 De gemeente als bevoegd gezag 29

- 5.1 De organisatie van het openbare ordebeleid 29
- 5.2 Aanloop naar de Oranjefeesten (januari 2006-april 2006) 29
- 5.3 De Oranjefeesten in 2006 met het afsluitende feest op 6 mei 31
 - 5.3.1 Afspraken over veiligheid en openbare orde 31
 - 5.3.2 Brandweer 31
 - 5.3.3 EHBO 32

5.4	Het verloop van de feestavond	32
5.5	Start ongeregelheden	33
5.6	Informatievoorziening politie aan burgemeester tijdens en direct na de ongeregelheden	35
5.7	Aansturing politie na afloop	35
6	Nazorg en herstel van vertrouwen	39
6.1	Organisatie van de nazorg binnen de gemeente	39
6.1.1	Zondag 7 mei-dinsdag 9 mei	39
6.1.2	Vanaf woensdag 10 mei	39
6.2	Contacten met slachtoffers en hun ouders/verzorgers	40
6.3	Contacten gemeente met Oranjevereniging	40
6.4	Contacten met de Media	41
6.5	Verantwoording van gevoerd beleid	42
7	Lessen voor de toekomst	45
7.1	Vergunningverlening en evenementenbeleid	45
7.1.1	Stel voor het eind van het jaar het evenementenbeleid vast	45
7.1.2	Stel een evenementenkalender op en differentieer in evenementen	46
7.1.3	Kom tot een verdere professionalisering van het proces van vergunningverlening	46
7.2	Bevoegd gezag	47
7.2.1	Bespreek alle risico evenementen in het politieoverleg en driehoeksoverleg	47
7.2.2	Herbevestig de bestaande afspraak over het direct informeren van de burgemeester	47
7.3	Nazorg/ rol burgervader	48
7.3.1	Bestempel incidenten sneller als een crisis	48
7.3.2	Handhaaf voorlopig het huidige gemeentelijke 'crisisteam'	48
7.3.3	Begin zo snel mogelijk met de voorbereiding van de Oranjefeesten van volgend jaar	48
7.4	Overleg over publiek maken onderzoek rijksrecherche	49
	Bijlage 1 Geraadpleegde documenten	51
	Bijlage 2: Lijst met geïnterviewde personen	53

1

VOORAF

1.1 PIJNACKER-NOOTDORP: VAN DORP NAAR STAD

De gemeente Pijnacker-Nootdorp ontstond in 2002 uit een fusie van bestaande gemeenten. Ze omvat de kernen Pijnacker, Nootdorp en Delfgauw en het voormalige buurtschap Oude Leede, in totaal bijna 39 km². In mei 2006 waren er ruim 42.000 inwoners, verdeeld over 17.000 woningen. De gemeente groeit snel: drie jaar eerder waren dat nog circa 36.000 inwoners en 13.000 woningen.

Pijnacker-Nootdorp is een Vinex locatie voor Den Haag en omstreken. Op basis van het aantal nog te bouwen woningen wordt geschat dat er eind 2010 bijna 52.000 inwoners zullen zijn, in 2013 omstreeks 56.000. De dorpen Pijnacker en Nootdorp groeien de komende 5 jaar met ongeveer 25 % in inwonertal – voor Delfgauw blijft het aantal inwoners stabiel.

Met name in Pijnacker Zuid (de wijk Keijzershof) en Nootdorp (de wijk Ypenburg) wordt de komende jaren op grote schaal bijgebouwd.

Uit een bevolkingsoverzicht van begin 2004 komt naar voren dat vooral de leeftijdscategorieën tussen 0 en 14 jaar (nu dus t/m 16) en 30 t/m 44 jaar sterk zijn vertegenwoordigd. Import van bewoners die de nieuwbouw zoeken en daarmee verbonden een relatief hoog aantal geboorten en jongeren karakteriseert de gemeente. Deze tendens lijkt de komende jaren verder versterkt te worden.

De gemeente Pijnacker-Nootdorp kenmerkt zich daarmee, vanaf haar ontstaan in 2002 door:

- Ontwikkeling naar een zekere grootschaligheid (van maximaal 20.000 per gemeente voor de fusie) naar 42.000 nu en 55.000 in 2013
- Snelle toename van jonge (aanstaande) gezinnen (leeftijdsgroep 30 t/m 44) en kinderen/jongeren (leeftijdsgroep 0 t/m 14)
- Overgang van een dorpskerncultuur naar een middelgrote gemeente met behoefte aan nieuwe voorzieningen voor diverse categorieën bewoners, in het bijzonder ook jongeren.

1.2 AMBITIE GEMEENTEBESTUUR, COLLEGE EN BURGEMEESTER

Het openbaar bestuur in de gemeente heeft de ambitie om leiding te geven aan de ontwikkeling van een dorpskerncultuur naar een middelgrote gemeente. De verdere professionalisering van het gemeentelijk apparaat is na de fusie ter hand genomen door een reorganisatie. Het op orde brengen van de gemeentelijke financiën heeft prioriteit gekregen.

Als eindverantwoordelijke voor de openbare orde heeft de burgemeester die in 2002 aantrad, ook sterk benadrukt dat een strikter en geprofessionaliseerder vergunningenbeleid voor evenementen noodzakelijk was.

De evaluatie van de finale van de wereldbeker veldrit d.d. 15 februari 2004¹ geeft aan dat er op dit vlak nog verbeteringen mogelijk zijn:

“ .. in de beginperiode had de gemeente explicieter kunnen zijn over alle relevante radvoorwaarden .. De gemeente is bij het vergunningenbeleid en het beleid m.b.t. veiligheid en openbare orde professioneler gaan werken mede naar aanleiding van de gebeurtenissen in Enschede en Volendam. De burgemeester voert daarin een consequent beleid. Voor verenigingen, die op de oude, vertrouwde wijze gewend zijn te werken, is deze meer professionele wijze een omslag. De vraag is of die omslag en de gevolgen daarvan voldoende bekend zijn. Om die redenen zijn afspraken en communicatie over het gemeentelijk risico- en handhavingenbeleid met de organisatoren van evenementen belangrijk..”

Een van de aanbevelingen naar aanleiding van de evaluatie van de veldrit is het opstellen van een nota evenementenbeleid. Hierin moeten, op basis van een heldere visie op evenementen in de gemeente, de onderscheiden rollen van de gemeente worden verankerd.

1.3 ORANJEFESTEN IN HUN CONTEXT

1.3.1 Belangrijk jaarlijks evenement met veel vrijwilligers

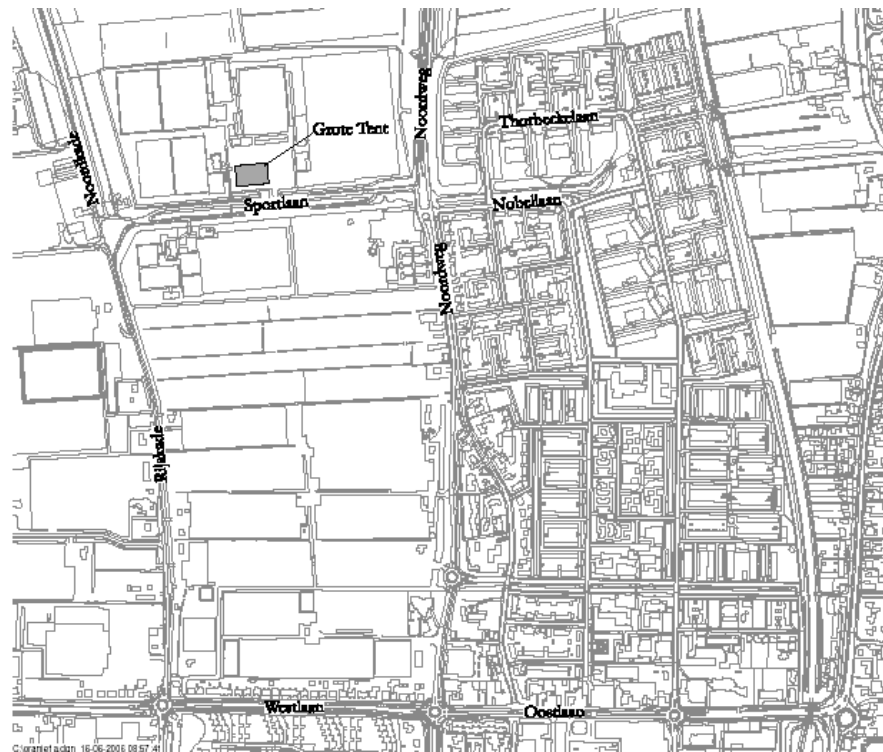
De jaarlijkse Oranjefeesten, in 2006 gehouden van 22 april t/m 6 mei, bouwen voort op een lange traditie in voorheen afzonderlijke kernen. De Oranjevereniging Pijnacker werd opgericht in 1927, en coördineert met tussen de 50 en 60 vaste medewerkers de organisatie van de jaarlijkse Oranjefeesten die nu binnen Pijnacker-Nootdorp plaatsvinden. Tijdens de feestweken loopt dat aantal op tot ongeveer 100. Voor lokale activiteiten zijn ook Oranjeverenigingen in Nootdorp (viering Koninginnedag), Delfgauw (activiteiten tussen 28 april en 3 mei 2006) en Oude Leede (viering Koninginnedag) actief.

De Oranjefeesten die worden georganiseerd door de Oranjevereniging Pijnacker, zijn uitgegroeid tot één van grote evenementen binnen de gemeente. De feesten worden verbonden door drie nationale feest- en herdenkingsdagen (Koninginnedag, Dodenherdenking 4 mei en Bevrijdingsdag 5 mei). Op het programma staan activiteiten voor uiteenlopende groepen belangstellenden en “doelgroepen”. Optredens en presentaties van mensen en organisaties uit de gemeente (toneelgroep, mannenkoor, gezamenlijke kerken, turnvereniging, watervrienden, dansschool, harmonie, kinderboerderij, tafeltennisvereniging, duikschool, de Toerclub) gaan samen met grote bijeenkomsten waar artiesten en spektakel verzorgers uit het hele land optreden.

¹ Advies aan college Pijnacker-Nootdorp, d.d. 22 september 2004

In 2006 werd begonnen en geëindigd met een grote Feestavond. De eerste op zaterdag 22 april gericht op een breder publiek, de laatste (6 mei) specifiek op jongeren. 6 mei is de Dance Intents Avond met een optreden van Ali B (begint de avond) en een DJ-show van DJ Jean. Ook de lokale DJ's Storm & Underflow hebben daarin hun aandeel.

De twee grote feestavonden werden gehouden in de tent aan de Sportlaan, op de volgende locatie:

1.3.2 Lokale vrijwilligers en een groeigemeente – tussen soepel organiseren en formele publieke verantwoordelijkheden

Binnen het kader van de Oranjefeesten zijn kleinschalige en grootschalige activiteiten samengebracht, alsmede sportief en cultureel vrijwilligers- en verenigingswerk uit de gemeente en professionele presentaties/optredens uit landelijke circuits. Dat vraagt om steeds professioneler voorbereiding van de op vrijwilligers draaiende Oranjevereniging(en). Dat twee weken lang een serie van zoveel verschillende activiteiten op diverse locaties door vrijwilligers wordt voorbereid en georganiseerd ondervindt waardering en geniet bewondering.

Er kan evenwel een verschil optreden en zichtbaar worden in werkwijze en cultuur van de vereniging met alle vrijwillig en resultaatgerichte medewerkers, en de zich professionaliserende groeigemeente en de professionals ter plaatse. Dan moeten er bruggen geslagen worden tussen enerzijds informeel organiseren met korte lijnen en enthousiasme als motor, anderzijds het gegroeide professionele apparaat en zijn formele verantwoordelijkheden.

Zowel door de Oranjevereniging als door de gemeente wordt aangegeven dat de relatie tussen gemeente/ het gemeentebestuur en het bestuur van de vereniging niet echt goed is. Geschetste verschillen in werkwijze en cultuur zijn nog niet overbrugd.

1.4 AANLEIDING ONDERZOEK

Op 11 mei 2006 zond het College van B&W Pijnacker-Nootdorp een brief, waarin B&A gevraagd werd te offeren voor een feitenonderzoek over voorgeschiedenis en gebeurtenissen op de voorafgaande zaterdag:

“Op zaterdag 6 mei jl. heeft in Pijnacker een grote feestavond plaatsgevonden. Deze drukbezette avond (naar schatting 2500 bezoekers) was georganiseerd door de Oranjevereniging en vond plaats in een feesttent, geplaatst op een parkeerterrein nabij voetbalvelden. Kort na beëindiging van het feest (tussen 00.30 en 00.45 uur) heeft de politie moeten optreden en is een parate eenheid ingeschakeld om bezoekers af te voeren in één richting. Dit is gepaard gegaan met stevige schermutselingen en het uitdelen van rake klappen. Het optreden van de politie heeft geleid tot grote verontwaardiging in de plaatselijke gemeenschap. Ook in de landelijke pers (kranten, radio, TV) hebben de gebeurtenissen in Pijnacker prominent de aandacht getrokken.”

Inmiddels was, na een besluit van het Openbaar Ministerie, door de Rijksrecherche een onderzoek gestart met als belangrijkste vraag: rechtvaardigt de ontstane situatie de handelswijze van de parate eenheid van politie of niet? Aanleiding voor dit recherche onderzoek waren het hoge aantal klachten over het politieoptreden (41) en het aantal gewonden dat behandeld moest worden (15).

De gemeenteraad besprak de gebeurtenissen op 10 mei 2006 en vroeg om een tweede onderzoek, naast dat van de rijksrecherche. De raad verzocht het College per motie *“een onafhankelijk feitenonderzoek te laten uitvoeren naar het bestuurlijk optreden. Zulks vanuit de opvatting dat ook het college, in het bijzonder de portefeuillehouder openbare orde en veiligheid, in casu de burgemeester, zich dient te verantwoorden.”*

Het onderzoek zou in ieder geval antwoord moeten geven op de volgende vragen:

- a) *Welke bestuurlijke maatregelen vooraf zijn getroffen om een goed verloop van het Oranjefeest te waarborgen*
- b) *Welke afspraken vooraf zijn gemaakt tussen gemeente en politie, over bijvoorbeeld de opdracht, de tolerantiegrenzen, de wijze van optreden (repressief of deëscalerend) en de inzet van mensen en (gewelds)middelen*
- c) *Welke risico-inschattingen en overwegingen aan deze maatregelen ten grondslag lagen*
- d) *Welke beslissingen en maatregelen het college na het ontstaan van de ongeregeldheden heeft genomen, teneinde zowel de openbare orde als het vertrouwen in de overheid te herstellen*
- e) *Welke lessen uit de gebeurtenissen kunnen worden getrokken om herhaling in de toekomst te voorkomen.*

Het college nam de motie over en gaf daarbij aan *“(…) dat in het onderzoek ook het voortraject van vergunningverlening, voorafgaande aan het evenement, en de daarbij*

betrokken partijen, een plaats dient te krijgen in het onderzoek”, waarmee de Raad instemde.

De uitkomsten van het onderzoek dienden uiterlijk 16 juni beschikbaar te komen. Daarmee kon aan het verzoek van de Raad worden tegemoet gekomen deze resultaten in de juni vergadering te bespreken.

1.5 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1.5.1 Totstandkoming aanpak onderzoek, randvoorwaarden en beperkingen

Op 17 mei legde B&A een onderzoeksvoorstel voor, waaraan behalve het schriftelijke verzoek ook een gesprek op 15 mei tussen B&A en de opdrachtgever ten grondslag lag. Daarbij werd afgesproken dat het B&A-onderzoek zich zou richten op “een nauwgezette en door betrokken partijen geaccordeerde *feiten reconstructie* van het bestuurlijk optreden van het college en in het bijzonder de burgemeester. De onderzoekers zouden uitdrukkelijk *geen waardeoordeel* over dit bestuurlijk handelen uitspreken. Naast een logistieke reden (namelijk dat het onderzoek op heel korte termijn moest worden afgerond) speelde daarbij mee dat het voor een totale en finale beoordeling van de gebeurtenissen noodzakelijk en wenselijk is om beide onderzoeken – dat van de Rijksrecherche, dat waarschijnlijk na de zomer beschikbaar komt, en dat van B&A – tegelijk en in samenhang te bezien.”

De feitenreconstructie zou 16 juni 2006 worden opgeleverd. Mogelijk zou dit later kunnen worden, indien de raad ermee instemt om beide onderzoeken tegelijkertijd te laten verschijnen.

B&A heeft daarbij aangegeven in het onderzoek onderscheid te zullen maken tussen:

- De rol van de burgemeester als vergunning verlener: hierbij gaat het om het voortraject, en worden ook de ervaringen met de organisatie van het evenement van de afgelopen jaren betrokken
- De rol van de burgemeester als bevoegd gezag over de politie - daarbij zou in de feiten reconstructie onderscheid gemaakt worden tussen de fase voorafgaand aan de feestavond (werkafspraken, tolerantiegrenzen enz.) en de rol als het bevoegd gezag tijdens en na de ongeregelheden
- De rol van de burgemeester (en college) als burgervader – het vaststellen van de activiteiten in het kader van de nazorg gericht op alle bewoners van Pijnacker-Nootdorp en in het bijzonder de slachtoffers en hun directe omgeving.

1.5.2 Onderzoeksaanpak

Het door B&A uit te voeren onderzoek zou worden opgedeeld in 4 hoofdstappen, plus de oplevering van het definitieve onderzoeksrapport:

- 1 Deskresearch en feiten reconstructie op hoofdlijnen (op basis van beleidsnota's, verslagen van overleggen, landelijke referentiekaders)
- 2 Interviews met alle direct betrokkenen, waarin nauwgezet de eigen rol en die van betrokken partners zou worden besproken en gewaardeerd (elk interview door twee onderzoekers, afstemming met de projectleider van het onderzoek door de Rijksrecherche)
- 3 Verificatie (door aan alle betrokkenen een gespreksverslag ter instemming voor te leggen, alsmede mogelijk dat deel van de reconstructie als geheel dat op het eigen handelen van die persoon betrekking heeft)
- 4 Definitieve feiten reconstructie (inclusief aanbevelingen voor de toekomst)
- 5 Oplevering van het (concept) eindrapport aan de opdrachtgever (i.c. de gemeentesecretaris en de loco-burgemeester). Deze zou daarbij in de gelegenheid worden gesteld vast te stellen of het gewenste en afgesproken eindproduct is opgeleverd, waarna het definitieve eindrapport zou worden gepresenteerd.

1.6 LEESWIJZER

Dit onderzoeksrapport begint met een samenvatting van resultaten (hoofdstuk 2). In deze samenvatting wordt een antwoord gegeven op de gestelde onderzoeksvragen. Hoofdstuk 3 gaat in op het wettelijk kader, waarbinnen de burgermeester als eindverantwoordelijke voor de openbare orde in de gemeente functioneert en de juridische invulling die hieraan is gegeven in Pijnacker-Nootdorp. In de hoofdstukken 4,5 en 6 volgt de feitenreconstructie die is geordend volgens de verschillende rollen die de gemeente heeft: als vergunningverlener (hoofdstuk 4), als bevoegd gezag van de politie (hoofdstuk 5), in de nazorg (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 worden tenslotte lessen naar de toekomst geschetst.

2

SAMENVATTING

In deze samenvatting wordt antwoord gegeven op de gestelde vragen, voor zover deze af te leiden zijn uit de feitenreconstructie die in de navolgende hoofdstukken wordt gepresenteerd.

a. Welke bestuurlijke maatregelen zijn vooraf getroffen om een goed verloop van het Oranjefeest te waarborgen?

De bestuurlijke maatregelen betreffen de vergunningverlening en de rol van de burgemeester als bevoegd gezag in aanloop naar de Oranjefeesten. Voor dit laatste deel wordt verwezen naar het antwoord op vraag b.

De vergunningverlening

Er is een vergunning verleend voor alle Oranjefeesten op grond van de Algemene Politieverordening. Voorafgaand aan de vergunningverlening is door de gemeente een overleg met alle partijen georganiseerd (op 30 maart met ambtenaren van de afdeling APV, verkeer, wijkbeheer, brandweer, politie, de Oranjevereniging Pijnacker). Voorts heeft bilateraal overleg plaatsgevonden.

De vergunning is gedateerd op 21 april 2006 en verzonden op 27 april 2006. De Oranjefeesten vonden plaats vanaf 22 april.

Door de brandweer is op 13 april een tijdelijke gebruiksvergunning verleend voor de Oranjefeesten.

Alle betrokkenen hebben aangegeven dat zich rond het proces van de vergunningverlening geen bijzonderheden hebben voorgedaan.

b. Welke afspraken zijn vooraf gemaakt tussen de gemeente en de politie, over bijvoorbeeld de opdracht, de tolerantiegrenzen, de wijze van optreden (repressief of deëscalerend) en de inzet van mensen en (gewelds)middelen

Op 27 maart 2006 is in het politieoverleg afgesproken dat om de inzet van een paraat peloton wordt gevraagd. Dit voorstel kwam van de kant van de politie. Dit voorstel was vooral gebaseerd op personeelstechnische overwegingen. Door terug te vallen op deze 'regio-voorziening' is het voor de politie gemakkelijker om voldoende personeel bij de Oranjefeesten te krijgen zonder dat er later gaten worden geslagen in de reguliere bezetting van het bureau Pijnacker-Nootdorp. Daarnaast is er in het recente verleden tot tevredenheid gebruik gemaakt van een paraat peloton in Pijnacker-Nootdorp (bijvoorbeeld bij het Witte Paard).

Hiermee wordt aangegeven dat de inzet van het paraat peloton nodig is voor regulier politiewerk (toezicht en publieksbegeleiding). Men had vooraf geen indicatie dat het paraat peloton in zowel in kwalitatieve als kwantitatieve (uitrusting en aantallen) zin zou moeten worden opgeschaald. Er zijn vooraf geen nadere mondelinge en schriftelijke afspraken gemaakt in welke gevallen en hoe het paraat peloton zou opschalen en op welk moment het bevoegd gezag hierover zou worden geïnformeerd. Over een nadere geweldsinstructie voor het parate peloton of de inzet van hondenbegeleiders is niet gesproken in het overleg.

Specifieke afspraken over tolerantiegrenzen in relatie tot de Oranjefeesten zijn niet gemaakt in het politieoverleg. Deze zouden niet anders zijn dan bij andere evenementen. Daarvoor gelden de standaardafspraken.

In het draaiboek van de politie, opgesteld door de wijkagent, voor de feestavond van 6 mei wordt niet gesproken over tolerantiegrenzen, een nadere geweldsinstructie of scenario's bij opschaling.

c. Welke risico-inschattingen en overwegingen lagen aan deze maatregelen ten grondslag

Er waren van tevoren geen signalen over mogelijke ongeregeldeheden.

Pas na het besluit om de inzet van een paraat peloton te vragen kwamen er, voornamelijk via een website en 'zachte' informatie bij de politie, een aantal signalen dat er rond het optreden van Ali B. mogelijk onrust zou kunnen uitbreken tussen jongeren. Deze geruchten zijn gewisseld tussen het bevoegd gezag en de politie en waren geen aanleiding voor verdergaande preventieve maatregelen. De signalen worden niet herkend door het jongerenwerk in de gemeente noch door de Oranjevereniging. (genoemde onrusten, mogelijk met een etnische achtergrond, hebben zich op en na de feestavond ook niet gemanifesteerd).

d. Welke beslissingen en maatregelen heeft het College na het ontstaan van de ongeregeldeheden genomen teneinde zowel de openbare orde als het vertrouwen in de overheid te herstellen

Openbare orde

Het college heeft tijdens de ongeregeldeheden geen rol gespeeld. De burgemeester werd na afloop van de ongeregeldeheden (7 mei 02.30 uur) op de hoogte gesteld van de ongeregeldeheden en heeft daarmee geen werkelijke invulling kunnen geven aan zijn rol als bevoegd gezag tijdens de ongeregeldeheden.

De Hoofdofficier van Justitie heeft op zondag 7 mei besloten tot een onderzoek naar het optreden van de politie door de Rijksrecherche.

De burgemeester geeft vanaf 7 mei een aantal malen toestemming voor de inzet van een paraat peloton of parate eenheid. Hij dringt er daarbij steeds op aan de inzet zo mogelijk te vermijden en zo terughoudend mogelijk op te treden.

Op initiatief van de Officier van Justitie vindt na de ongeregeldeheden twee maal een driehoeksoverleg plaats. Hierin wordt op aanraden van de Officier besloten dat Plaatsvervangend Korpschef Haaglanden namens de politie het woord voert op de raadsvergadering en op de slachtofferavond. Ook wordt besproken dat de verantwoordelijke voor het rijksrechercheonderzoek aanwezig zal zijn op de slachtofferavond.

Op 16 mei vindt een gesprek plaats met de rijksrecherche en de burgermeester. De rijksrecherche informeert de burgermeester over het verloop van het rechercheonderzoek. De recherche heeft inmiddels praktisch alle slachtoffers gehoord en informeert de burgermeester over het feit dat zij schrijnende gevallen zijn tegengekomen. Dit hebben zij geconcludeerd op basis van de verwondingen die bij de slachtoffers zijn vastgesteld.

Herstel van vertrouwen

Tot 10 mei worden door het college de volgende twee hoofdboodschappen gecommuniceerd:

- De inzet van de politie was noodzakelijk want er was sprake van een verstoring van de openbare orde
- Er zijn veel klachten binnengekomen over het optreden van de politie, daarom moet er een onderzoek komen naar het politieoptreden (door de plaatsvervangend korpschef wordt zondagavond aan de burgemeester meegedeeld dat de Hoofdofficier van Justitie heeft besloten tot een onderzoek naar het optreden van de politie onder toezicht van de rijksrecherche).

Vanaf woensdag wordt de regie vanuit het gemeentehuis op de nazorg meer integraal opgepakt. Er worden initiatieven genomen richting de slachtoffers.

In overleg komen de burgemeester en gemeentesecretaris tot de conclusie dat er een bijeenkomst voor de slachtoffers moet komen.

Op donderdag 11 mei verstuurt de gemeente een brief aan 66 ouders/verzorgers voor een slachtofferbijeenkomst ("Bijeenkomst voor betrokkenen") op 16 mei in de Ontmoetingskerk, Klapwijkseweg 91, Pijnacker. Naast de slachtoffers en hun verwanten worden onder meer uitgenodigd: een externe voorzitter voor het gesprek, twee vertegenwoordigers van de Oranjevereniging (als waarnemer), de fractievoorzitters (eveneens in een waarnemerrol), het Bureau Slachtofferhulp, de Rijksrecherche, dienstdoend Commandant (op initiatief van de Officier van justitie vervangen door de plaatsvervangend korpschef van Haaglanden), de gemeentesecretaris, de politie met twee man in burger en één in uniform, en enkele medewerkers van de gemeente.

De bijeenkomst met betrokkenen op 16 mei verloopt naar de mening van de meeste betrokkenen redelijk, mede dankzij een doordachte voorbereiding en het inschakelen van een externe voorzitter.

In de nabespreking op 17 mei wordt een aantal aanvullende activiteiten afgesproken richting de slachtoffers.

Als vervolg op de voorbereidingsgroep op de slachtofferbijeenkomst, start op 23 mei onder voorzitterschap van de gemeentesecretaris, een ambtelijke regiegroep die de nazorg en het beleid verzorgt en bewaakt.

e. Welke lessen uit de gebeurtenissen kunnen worden getrokken om herhaling te voorkomen

Vergunningverlening en evenementenbeleid

- Stel voor het eind van het jaar de integrale nota evenementenbeleid vast
- Stel een evenementenkalender op en differentieer in evenementen
- Kom tot een verdere professionalisering van het proces van vergunningverlening.

Bevoegd gezag

- Bespreek alle risico-evenementen in het politieoverleg en het driehoeksoverleg
- Herbevestig de bestaande afspraak over het direct informeren van de burgermeester.

Nazorg/ rol burgervader

- Bestempel incidenten sneller als crisis
- Handhaaf voorlopig het gemeentelijke 'crisisteam'
- Begin zo snel mogelijk met de voorbereiding van de Oranjefeesten van volgend jaar.

3

HET WETTELIJK / BESTUURLIJK KADER

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt het wettelijke kader geschetst waarbinnen dit feitenonderzoek zich afspeelt. Tevens wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente Pijnacker – Nootdorp hier invulling aan geeft.

In paragraaf 3.1 wordt het kader van de vergunningverlening door de gemeente geschetst; wat is landelijk geregeld, wat regelen gemeenten zelf, wat heeft de gemeente Pijnacker – Nootdorp geregeld, evenementenbeleid e.d.

De rollen, verantwoordelijkheden en taken van de gemeente als bevoegd gezag worden beschreven in paragraaf 3.2.

Tenslotte wordt in paragraaf 3.3 ingegaan op de burgemeester als burgervader, waar o.a. ook de nazorgaspecten aan bod zullen komen.

3.2 DE BURGEMEESTER ALS VERGUNNINGVERLENER

3.2.1 De wet- en regelgeving

In artikel 174 van de gemeentewet staat dat de burgemeester is ‘belast met het toezicht op openbare samenkomsten en gemakkelikheden alsmede op de voor het publiek openstaande gebouwen en de daarbij behorende erven’. Lid 2 van dit artikel bepaalt dat de burgemeester bevoegd is ‘bij de uitoefening van het toezicht (...) de bevelen te geven die met het oog op de bescherming van de veiligheid en gezondheid nodig zijn’. De burgemeester is belast met de uitvoering van verordeningen die betrekking hebben op dit toezicht en kan zich daarbij bedienen van de politie.²

Onderstaande regelgeving speelt een belangrijke rol bij de vergunningverlening:³

- De Algemene Wet Bestuursrecht: ten aanzien van het verzoek en de beslissing daarop voor het aanvragen van een (evenementen)vergunning geldt de Algemene Wet Bestuursrecht
- Politiewet: de politie is belast met de handhaving (artikel 2 Politiewet, artikel 172 Grondwet), hieronder vallen ook activiteiten die in preventieve zin de veiligheid (van evenementen) bevorderen (artikel 2 Politiewet)
- Brandweerwet: volgens artikel 1, vierde lid hebben B&W de zorg voor het voorkomen, beperken en bestrijden van brand. Ook is hier een preventieve taak voor de gemeente weggelegd. In artikel 26 van de Brandweerwet is vastgelegd dat

² Bron: Leidraad publieksevenementen

³ Bron: Leidraad publieksevenementen

elke gemeente een brandbeveiligingsverordening moet vaststellen (voor elke inrichting die geen bouwwerk is). Tenslotte regelt artikel 2.1.1 de gebruiksvergunningplicht voor niet-bouwwerken.

Overige regelgeving:

- Woningwet, Bouwbesluit, Modelbouwverordening
- Wet rampen en zware ongevallen
- Arbeidsomstandighedenwet
- Wet Milieubeheer
- Wet geluidhinder
- Drank- en horecawet.

Afhankelijk van de specifieke activiteiten bij een concreet evenement kan nog andere regelgeving van toepassing zijn.

De belangrijkste verordening is de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV). De APV maakt onderscheid tussen evenementen waarvoor een vergunning vereist is en evenementen waarvoor een meldplicht aan de burgemeester geldt. Tevens is in de APV een algemeen verbod op het veroorzaken van geluidshinder in de omgeving opgenomen. Van dit verbod kunnen B&W ontheffing verlenen. De APV wordt in het algemeen toegepast als “vangnetregeling” indien hogere wetgeving (o.a. Wet milieubeheer, de Wet geluidhinder, de Wegenverkeerswet en de Zondagswet) niet van toepassing is. Iedere gemeente stelt zijn eigen APV op.

3.2.2 De APV in de gemeente Pijnacker - Nootdorp

Op grond van artikel 2.2.2 van de APV wordt een vergunning afgegeven. Deze vergunning is meestal nodig als er een evenement wordt gehouden. Op grond van dit artikel 2.2.2 is het verboden om zonder een vergunning een evenement te houden in de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

De ruime begripsomschrijving van evenementen binnen het kader van deze verordening leidt ertoe dat voor een grote variatie aan activiteiten een evenementenvergunning vereist is. Een evenementenvergunning is in de gemeente Pijnacker-Nootdorp in ieder geval vereist bij alles wat aan festiviteiten plaats vindt in de open lucht en of openbaar gebied of plaatsen met een openbaar karakter die in principe niet voor festiviteiten bedoeld zijn.

Binnen de gemeente Pijnacker-Nootdorp is geen sprake van expliciet evenementen beleid. Dat betekent dat een vergunning wordt verleend, indien er geen grond is deze te weigeren. Weigeringsgronden voor vergunningverlening uit de APV zijn:

- openbare orde
- voorkomen of beperken van overlast
- de verkeersveiligheid of de veiligheid van personen of goederen
- de zedelijkheid of gezondheid.⁴

De gemeente heeft grote autonomie als het gaat om de inhoud van de vergunning. Art. 1.4 van de APV bepaalt dat aan een vergunning nadere voorschriften kunnen worden verbonden. Op grond van het advies van bovengenoemde partijen worden in de

⁴ Intern stuk van Mevrouw van der Kraan

praktijk van Pijnacker-Nootdorp altijd één of meerdere voorschriften aan een vergunning verbonden.

De gemeente onderscheidt een viertal rollen als het gaat om verantwoordelijkheidsverdeling:⁵

- De organisator
- De locatieverstrekker
- Het lokaal bestuur
- Gemeentelijke diensten.

De organisator van een evenement is verplicht alle benodigde informatie te leveren, die bij de beoordeling van de aanvraag noodzakelijk is. Uitgangspunt is dat de organisator zelf verantwoordelijkheid draagt voor het goed verlopen van het evenement. Zij dient de veiligheid van de medewerkers en bezoekers te kunnen waarborgen. In de praktijk betekent dit dat zij kleine voorzienbare calamiteiten zelf kan oplossen. Er dient daarnaast een coördinator te worden aangesteld als aanspreekpunt van de organisator.

In de evenementenvergunning zelf worden nadere voorschriften, bijvoorbeeld het minimaal aantal aanwezige EHBO-ers en de wijze van beveiliging, opgenomen met betrekking tot de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen.

Bij evenementen met een groot uitstralingseffect heeft de gemeente Pijnacker - Nootdorp afgesproken dat een gemeentelijke coördinator dient te worden aangesteld. Deze coördinator is verantwoordelijk voor interne afstemming binnen de gemeente als het gaat om de vergunningverlening. Deze medewerker is een medewerker van het taakveld APV.⁶

Op grond van art. 172 van de gemeentewet is de burgemeester verantwoordelijk voor de Openbare Orde in de gemeente. Er dienen duidelijke afspraken gemaakt te worden over het overdrachtsmoment tussen openbare ruimte en het terrein waar het evenement plaatsvindt.

De gemeente Pijnacker-Nootdorp is momenteel bezig een nota evenementenbeleid vast te stellen. Dit om eenduidigheid te creëren en procedures vast te leggen. Met deze nota wordt invulling gegeven aan de ruimte die de APV het college (de burgemeester) biedt.

⁵ Intern stuk van Mevrouw van der Kraan

⁶ Intern stuk van Mevrouw van der Kraan

Samenvattend:**De gemeente Pijnacker-Nootdorp als vergunningverlener en regievoerder**

De gemeente verleent vergunningen en voert de regie over de afspraken waaraan alle betrokken partijen zich dienen te houden en bewaakt ook of deze in de voorbereiding worden nagekomen.

Alvorens de vergunning wordt verstrekt wordt advies ingewonnen van verschillende partijen. De politie is nadrukkelijk betrokken bij de voorbereiding van de activiteiten. Het gaat dan om voorlichting en afstemming tussen de beveiliging en de politie. Daarnaast voert de politie tijdens het evenement haar reguliere taken uit. De politie valt onder het gezag van de burgemeester.

De brandweer wordt eveneens vooraf betrokken. Door pro-actieve maatregelen tracht de brandweer brand en rampen te voorkomen. Bouwvoorschriften en brandveiligheidsvoorschriften zijn hierbij belangrijk. Hieraan heeft de organisator zich te houden. De brandweer voert de controle over de gemaakte afspraken uit.

Ook geven zij de gebruiksvergunning voor het evenement af.

Gemeentelijke diensten met taakvelden Wijkbeheer, Handhaving, Milieu en Verkeer zijn tevens in een vroeg stadium bij de vergunningverlening betrokken. Deze kunnen eisen stellen als het gaat om geluid, afvalstoffen en afvalwater beheer, opslag en afvoer.

Samengevat heeft de Oranjevereniging voor het organiseren van de Oranjefeesten de volgende vergunningen nodig:

- De evenementenvergunning (gemeente)
- Gebruiksvergunning (brandweer).

3.3 DE GEMEENTE ALS BEVOEGD GEZAG

3.3.1 Bevoegdheden burgemeester

De burgemeester heeft binnen de gemeente op grond van artikel 172 lid 1 Gemeentewet, de plicht te zorgen voor de handhaving van de openbare orde in zijn gemeente. Dat betekent dat hij feitelijk zorgt voor het bewaren of herstellen van het rustige en normale verloop van het lokale gemeenschapsleven.⁸

Vanwege de bovenstaande taakstelling, kan de burgemeester op grond van artikel 172 lid 3 Gemeentewet, bevelen geven om te voorkomen dat iemand strafbare feiten pleegt die de openbare orde verstoren of dat dreigen te doen.

De burgemeester mag bij het geven van het bevel niet afwijken van wettelijke voorschriften. Met het bevel wordt feitelijk een nieuw voorschrift in het leven geroepen. Als men dat overtreedt, levert dat een strafbaar feit op (artikel 184 Wetboek van Strafrecht – WvSr) waartegen de politie weer kan optreden. Dit bevel wordt ook wel de lichte bevelsbevoegdheid genoemd, ter onderscheiding van het noodbevel.

⁷ Bron: Intern stuk van Mevrouw van der Kraan

⁸ Hennekens 2004

De artikelen 175 en 176 van de Gemeentewet bevatten de zogenaamde noodbevoegdheden. Het gebruik daarvan is pas aan de orde indien gewone middelen niet voorhanden of niet toereikend zijn. Onder gewone middelen worden verstaan maatregelen die niet op gemeentelijk noodrecht zijn gebaseerd. Een aantal van deze noodbevoegdheden is:

- Noodbevel en noodverordening
- Bestuurlijke ophouding
- Preventief fouilleren.

3.3.2 Bevoegdheden politie

De taken van de politie en de kernopdracht aan de politie staan beschreven in de Politiewet uit 1993. De kernopdracht luidt:

'De politie heeft tot taak om in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven'.

De Kerntaken van de politie zijn hierbij:

- Opsporing van strafbare feiten en gedragingen
- Handhaving van de openbare orde
- Noodhulpverlening.

Daarnaast heeft de politie ook enkele andere belangrijke taken:

- Dienstverlening en service
- Andere organisaties adviseren over veiligheid.

De politie beschikt bij het uitvoeren van haar taken over een aantal bevoegdheden. Deze staan voor een belangrijk gedeelte beschreven in artikel 7 en 8 van de Politiewet 1993, zo heeft de politie bijvoorbeeld de bevoegdheid om, indien noodzakelijk, geweld te gebruiken. In de Ambtsinstructie voor de politie en voor de Koninklijke marechaussee worden verdere regels gegeven ter uitvoering van de artikelen 7 en 8.

3.3.3 Speciale eenheden

Bij grootschalig politieoptreden heeft een regio de mogelijkheid de hulp van speciale eenheden in te roepen. Het gaat hierbij om: Mobiele Eenheden (ME), aanhoudings-eenheden (AE), ruiters, honden, waterwerper/shovel, verkenningseenheden, onderhandelaars, ondersteuning Korps Landelijke Politie Diensten, arrestatieteams en Bijzondere Bijstandseenheden. De inzet van de onderhandelaars en de Arrestatieteams is in de regio's geregeld (bestuurlijk, operationeel).

De eenheden van de *Mobiele Eenheid* treden op ter handhaving van de openbare orde en hulpverlening in het bijzonder bij grootschalige manifestaties en evenementen. Ook voeren zij evacuaties uit, bewaken en beveiligen zij objecten, treden zij op bij crises en rampen, voeren zij zoekacties uit en houden zij ordeverstoorers aan.

Een ME-peloton bestaat uit twee even grote secties met in totaal zo'n vijftig politiemensen. Het peloton heeft de beschikking over een ondersteunende eenheid en een verkenningseenheid; samen zo'n veertig man sterk. ME is geen vaste dagtaak voor politiemensen, maar een neventaak.

Het optreden van de ME ter handhaving van de openbare orde valt via art 2 en 12 van de Politiewet onder verantwoordelijkheid van de burgemeester. De burgemeester dient voor een dergelijke inzet ook vooraf zijn toestemming te verlenen. Als de ME aanhoudingen verricht is er sprake van opsporing/strafrechtelijke handhaving, dit valt op grond van artikel 2 en 13 Politiewet onder verantwoordelijkheid van de Officier van Justitie.

De organisatie van de ME is vastgelegd in de Regeling van de minister van Binnenlandse Zaken en Justitie van maart 1994 (Regeling Mobiele Eenheid). In deze regeling komen onder meer de organisatievorm, de uitrusting en de noodzaak van aanhoudingseenheden aan de orde. De ministeriele regeling is verder uitgewerkt in een uitvoeringsregeling van de Raad van Hoofdcommissarissen (ME-RHC).

Met betrekking tot het inzetten van een *politie-surveillancehond* meldt de 'Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar' dat het inzetten van een politie-surveillancehond slechts geoorloofd is onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij de surveillancedienst, en bij het optreden van de mobiele eenheid na toestemming van het bevoegd gezag.

Het is gebruikelijk dat ter voorbereiding op grote evenementen waarbij de ME mogelijk zal worden ingezet wordt besproken hoe de ME zal optreden en in het bijzonder wat de tolerantiegrenzen zijn. Deze begrippen kennen weliswaar geen formeel wettelijke basis, maar zijn wel onderdeel van een professionele voorbereiding op mogelijke ordeverstoringen. Naast de vaststelling wanneer de ME wordt ingezet wordt vaak ook beschreven langs welke stappen de ME zal worden opgeschaald in zowel kwalitatieve (uitrusting e.d.) als kwantitatieve (aantallen) zin. Een en ander wordt vaak neergelegd in het draaiboek van de politie voor dat specifieke evenement. Dit is van belang aangezien de politie tijdens daadwerkelijke incidenten of ongeregelde heden op basis van haar professionaliteit (en binnen wetten en regels) zelfstandig besluiten kan nemen over de opschaling.

Indien een peloton ook daadwerkelijk wordt ingezet is het goed gebruik dat vooraf contact gezocht wordt met de burgemeester om hem hierover te informeren. De Burgemeester en de hoogste politiechef van een gemeente hebben hierover vaak heldere afspraken gemaakt, al dan niet nog eens expliciet neergelegd (en besproken) in het draaiboek van de politie. Op die manier kan de burgemeester ook concreet invulling geven aan zijn rol als bevoegd gezag. Overigens blijft de burgemeester, ook als hij niet in de gelegenheid is (of kon worden) gesteld deze rol vervullen, te allen tijde verantwoordelijk voor de inzet van de ME.

3.3.4 Politie Haaglanden en het paraat peloton

De Politie Haaglanden beschikt over vijf pelotons Mobiele Eenheid (ME). Het vijfde peloton wordt ingezet als paraat peloton (PP). De reden voor het instellen van een PP heeft te maken met de directe en dus snellere inzetbaarheid van dit peloton als ME. Bijkomende en belangrijk ander voordeel van een paraat peloton is het gegeven dat zij dagelijks inzetbaar is. Hierdoor wordt het paraat peloton ook veel ingezet voor andere meer reguliere taken van de politie. Hierbij zijn vaak personeelstechnische redenen een belangrijke reden voor een aanvraag van een paraat peloton.

Het PP kan belast worden met de inzet bij grootschalig optreden, ondersteuning aan de wijkbureaus en inzet bij grote incidenten. Het PP legt zich tijdens deze diensten primair toe op het uitvoeren van reguliere politietaken, variërend van gewoon toezicht in bijvoorbeeld winkelgebieden tot publieksbegeleiding bij evenementen. Maar dan geconcentreerd op een aandachtsgebied (zoals een hotspot of winkelcentrum) en op aanvraag van een wijkbureau. Het PP neemt verder deel aan de oefeningen en activiteiten van de ME. Overigens neemt de korpsdirectie van de politie Haaglanden zelf wekelijks het besluit over de concrete inzet van het parate peloton.

Het parate peloton in de regio Haaglanden draagt het zogenaamde 'vredestenuue' van de ME, zij hebben echter altijd de volledige ME-uitrusting bij zich. Dit vrede-stenuue oogt minder zwaar en vriendelijker dan het 'harde pak', en past beter bij de uitvoering van de reguliere politietaken. Overigens is de politie Haaglanden, dat als eerste korps werkt met een paraat peloton, zich ervan bewust dat bewoners en lokale politici nog wat moeten wennen aan ME in het gewone straatbeeld.⁹

Vaak wordt slechts een klein deel van het paraat peloton ingezet, namelijk als subgroep die bestaat uit zes politiemensen (waaronder de commandant van de eenheid). Zo had de politie Haaglanden op de avond en nacht van de ongeregelde heden, naast de al aangevraagde en aanwezige subgroepen, nog drie subgroepen beschikbaar die respectievelijk aanwezig waren in Zoetermeer, Westland en Scheveningen.

Ook het paraat peloton wordt niet ingezet zonder toestemming van de burgemeester als bevoegd gezag: er is namelijk altijd sprake van inzet van de ME. Het maakt hierbij niet uit voor welke doelen zij wordt ingezet of hoe zij gekleed gaat en/of er opgeschaald gaat worden. Voor de inzet en opschaling van (subgroepen van) het paraat peloton gelden dus exact dezelfde (wettelijke) uitgangspunten en praktische overwegingen als in de vorige paragraaf zijn beschreven.

3.3.5 Rampen en crises in de gemeente Pijnacker-Nootdorp

Het opstellen van een crisisbeheersingsplan is een belangrijke schakel binnen de gemeentelijke voorbereiding op rampen, zware ongevallen en mogelijke crises. Om de vier jaar dient iedere gemeente een dergelijk plan aan de Provincie aan te bieden ter toetsing. Dit is een uitvloeisel van de vorig jaar in werking getreden Wet kwaliteitsbevordering rampenbestrijding (Wkr).

Een belangrijke rol in het crisisbeheersingsproces speelt het opschalen. Opschalen is het overdragen van de bestuurlijke verantwoordelijkheid aan een hogere bestuurslaag. Hetzelfde geldt voor operationele diensten – brandweer of bijvoorbeeld politie – als de bevelvoering wordt overgedragen aan een hogere leidinggevende. Afschalen is het omgekeerde van opschalen.

De gemeente is verantwoordelijk voor de bestrijding van een ramp of crisis. Als de ramp of crisis meerdere gemeenten treft, kan op grond van een convenant de coördinerend bestuurder van de regio, de coördinatie op zich nemen. De commissaris der Koningin kan in bepaalde gevallen de burgemeesters aanwijzingen geven als

⁹ Zie de site politie Haaglanden:
http://www.politie.nl/Haaglanden//Politiepost/mobiele_eenheid_in_vredestenuue.asp?ComponentID=139428&SourcePageID=212603

meerdere gemeenten bij een ramp of crisis zijn betrokken. Bij het ernstige vermoeden van een terroristische aanslag neemt het Rijk de regie op zich.¹⁰

Dit opschalen gebeurt in veel gemeenten via Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijding Procedure (GRIP). Dit is een uitwerking van het opschalingsproces in coördinatiealarmfasen. Elk coördinatiealarm heeft zijn eigen kenmerken, die gebaseerd zijn op de bijbehorende taken, bevoegdheden of verantwoordelijkheden.

De gemeente Pijnacker-Nootdorp beschikt over een crisisbeheersingsplan wat bestaat uit een structuurplan en 26 procesbeschrijvingen met uitwerkingen.

Sinds maart 2006 werkt de gemeente met de Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijding Procedure (GRIP).

Deze GRIP kent drie verschillende GRIP-fasen (1 t/m 3). Bij GRIP 1 wordt reeds een kernteam van het Gemeentelijk Beleids Team bijeengeroepen.

Samenvattend: De aansturing van de politie in Pijnacker-Nootdorp:

Krachtens landelijke wet- en regelgeving:

- De politie treedt op in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag. Deze beschikt daarbij over een aantal bevoegdheden. Bijvoorbeeld om, indien noodzakelijk, geweld te gebruiken
- Voorafgaand aan grote evenementen of bij de inzet van speciale eenheden wordt besproken wat de geweldsinstructies/ tolerantiegrenzen zijn. Deze begrippen kennen geen wettelijke basis. Besproken wordt, met instemming van het bevoegd gezag, welk gedrag de politie of ME toereeft en welke vormen van geweld zijn toegestaan
- Het optreden van de ME ter handhaving van de openbare orde valt onder verantwoordelijkheid van de burgemeester, de burgemeester dient voor een dergelijke inzet ook vooraf zijn toestemming te verlenen. Als de ME aanhoudingen verricht is er sprake van opsporing/strafrechtelijke handhaving. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de officier van Justitie
- Ook de inzet van (een subgroep van) het paraat peloton gebeurt alleen na toestemming van het bevoegd gezag, er is immers gewoon sprake van ME inzet
- Het inzetten van een politie-surveillancehond is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij de surveillancedienst en bij het optreden van de mobiele eenheid na toestemming van het bevoegd gezag.

Operationele invulling in Pijnacker-Nootdorp

- Vier a vijf keer per jaar is er het driehoeksoverleg (Burgemeester, OM, politie)
- Tweewekelijks is er het politieoverleg (burgemeester, bureauchef, ambtenaar politiezaken en integrale veiligheid): in dit overleg wordt concrete invulling gegeven door het bevoegd gezag aan de uitvoering van de nota integrale veiligheid.

Er zijn werkafspraken gemaakt tussen de burgemeester en de verschillende hulpverleningsdiensten:

- De burgemeester wordt geïnformeerd indien een slachtoffer naar een ziekenhuis moet worden afgevoerd (brandweer)
- De burgemeester wordt geïnformeerd over 'alles met een beetje impact', voorbeelden: gewapende overvallen (zelf)moord enz. (politie).

¹⁰ Bron: www.vrom.nl

3.4

DE BURGEMEESTER ALS BURGERVADER

Over de burgemeester als burgervader is wettelijk gezien niets vastgelegd wel staat in de gemeentewet artikel 170 aangegeven dat de burgemeester een goede behartiging van de gemeentelijke aangelegenheden bevordert. Hier zou je ook het zorgen van goede verhoudingen binnen de gemeente onder kunnen vatten.

Ook met betrekking tot de nazorg is wettelijk niets vastgelegd. Wel zijn er richtlijnen en leidraden die aangeven op welke wijze de nazorg vormgegeven zou moeten worden. Een van deze leidraden is de Leidraad Nazorg.

Onder de nafase wordt in de Leidraad Nazorg verstaan:¹¹ ‘de nafase betreft al die processen die zich na een calamiteit of crisis kunnen manifesteren.’

Iedere nafase is anders. Het is om deze reden zaak om zo snel mogelijk na een ramp zicht te krijgen op het waarschijnlijke karakter van de nafase. Vervolgens kunnen de eerste aanzetten worden gegeven voor een integrale aanpak.

Ondanks het eigen karakter van de nafase van iedere ramp, is het wel mogelijk een aantal thema's te identificeren waarvan bekend is dat deze in de fase na een ramp aandacht behoeven. Op basis van een analyse van eerdere rampen geeft de Leidraad Nazorg een selectie van zestien thema's die het overgrote deel van de onderwerpen in de nafase moet dekken. Deze thema's (A t/m P) zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Het gaat hierbij om de overkoepelende thema's.

Thema's		Thema's (vervolg)	
A.	Coördinatie en organisatie	I.	Externe voorlichting
B.	Schade en financiële voorzieningen	J.	Bevolkingsonderzoek en – monitoring
C.	(Her)huisvesting, herstel en wederopbouw	K.	Uitvaart
D.	Milieu	L.	Herdenken
E.	Belangenvereniging en zelforganisatie slachtoffers	M.	(Evaluatie)onderzoek en leren
F.	Geneeskundige opvang en verzorging	N.	Strafrechtelijk onderzoek
G.	Psychosociale opvang en verzorging	O.	Verantwoording afleggen
H.	Informatievoorziening	P.	Grensoverschrijdende samenwerking

Bron: Leidraad nazorg

De verscheidenheid aan partners die een rol kunnen hebben in de fase na een ramp is even gevarieerd als de onderwerpen die in die fase kunnen spelen. Het kan gaan om zowel publieke als private partners alsmede om maatschappelijke instanties. In ieder geval zal het betrokken bestuurlijke niveau een stevige rol moeten vervullen.

Samenvattend: de rol van de burgemeester als burgervader

- De burgemeester heeft de taak een goede behartiging van de gemeentelijke aangelegenheden te bevorderen
- Nazorg na crises en rampen door gemeenten vindt geen wettelijke grondslag
- Gemeenten stellen hun eigen draaiboeken e.d. op voor nazorg, hierin wordt onder andere ingegaan op (crisis) communicatie, opvang enzovoort.

¹¹ Leidraad nazorg, blz. 9

4

FEITENRECONSTRUCTIE: DE GEMEENTE ALS VERGUNNINGVERLENER

4.1 ORGANISATIE VERGUNNINGENBELEID IN PIJNACKER-NOOTDORP

Het vergunningenbeleid wordt uitgevoerd op basis van de Algemene Politie Verordening: APV) van de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Op grond van artikel 2.2.2 van de APV van de gemeente Pijnacker-Nootdorp is het verboden een evenement te organiseren zonder een vergunning van de burgemeester. Artikel 2.2.1 geeft aan dat onder evenement 'elke voor publiek toegankelijke verrichting van vermaak' verstaan wordt.

Het APV-beleid is ondergebracht bij de afdeling Bouwen, Wonen, Bedrijven (BWB) van de gemeente, als onderdeel van de publiekssector. De vergunningverlening in het kader van APV is belegd bij één medewerker van de afdeling Bouwen Wonen en Bedrijven. Deze medewerker is verantwoordelijk voor het verlenen van de vergunning en zet daartoe bij een aantal relevante betrokkenen adviesaanvragen uit. De medewerker verzorgt tevens de interne (beleids)coördinatie en houdt de ambtelijke regie op de naleving van de vergunning.

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de organisator van het evenement hoofdverantwoordelijkheid draagt voor een goed verloop van het evenement. Hij zal daartoe een coördinator moeten aanstellen. Bij evenementen met een groot uitstralings-effect is het noodzakelijk dat ook een gemeentelijke coördinator wordt aangewezen. Een medewerker van het taakveld APV is belast met deze coördinerende functie. De coördinator is verantwoordelijk voor de afstemming binnen de gemeente in het kader van de vergunningverlening.

Deze coördinator organiseert tenminste eenmaal voorafgaand aan de vergunningverlening een bijeenkomst met zowel interne als externe partijen. In dit geval: wijkbeheer, politie, brandweer, verkeer en milieu, APV en de Oranjevereniging Pijnacker. De medewerker ziet er tevens op toe dat gemaakte afspraken worden nagekomen.

De ondertekening van de vergunning voor evenementen geschiedt door de burgemeester.

4.2 DE APV EN HET PROCES VAN DE VERGUNNINGVERLENING

Binnen de gemeente Pijnacker-Nootdorp is geen sprake van vastgesteld evenementenbeleid. Dat betekent dat een vergunning wordt verleend, indien er geen grond is deze te weigeren.

Evenals voorgaande jaren had ook dit jaar de Oranjevereniging een vergunning nodig voor de verschillende evenementen in het kader van de Oranjefeesten. In de praktijk wordt dan altijd voor alle festiviteiten in één keer een vergunning verleend. Er is dus geen sprake van een aparte vergunning voor het feest in de tent van 6 op 7 mei.

De vergunning van de gemeente maakt ten aanzien van openbare orde en veiligheid melding van vereisten ten aanzien van (verkeers)veiligheid en alcoholgebruik. Daarnaast staat er in de overige voorschriften 1 artikel over het opvolgen van bevelen van politie en brandweer.

Op 9 januari 2006 heeft de Oranjevereniging het concept programma voor de Oranjefeesten gemaild naar de gemeente.

Op 26 januari heeft de Oranjevereniging de vierde versie van het concept programma naar de gemeente gemaild en tevens is op dat moment de evenementenvergunning aangevraagd.

Vervolgens heeft de gemeente afwijzend gereageerd op een deel van de vergunningaanvraag. Namelijk het gebruiken van de sportvelden en het laten staan van een tent ten behoeve van de Beatrixrun.

Op 23 maart heeft de gemeente versie zes van het programma van de Oranjefeesten 2006 ontvangen. Tevens is toen met de Oranjevereniging afgesproken dat zij nog diezelfde dag de tekeningen behorende bij de aanvraag in zouden leveren bij gemeente. De gemeente geeft aan op 23 maart het definitieve programma van Koninginnedag Pijnacker 2006 te hebben ontvangen.

Op 30 maart is er vervolgens overleg geweest tussen ambtenaren van de afdelingen APV, verkeer, wijkbeheer, brandweer, politie en organisatie van het evenement (de Oranjevereniging Pijnacker) over het programma van de oranjefeesten. In dat overleg is onder andere gesproken over de veiligheid van de bezoekers van de Sportlaan en Vijver tijdens het middagprogramma van 29 april. Er zijn toen afspraken gemaakt over onder andere dranghekken en verkeersbegeleiders. In dit overleg zijn verder geen bijzonderheden gemeld en is besloten dat er geen aanvullende maatregelen noodzakelijk waren. De gemeente heeft, evenals in andere jaren de ambulancedienst niet ingelicht. De brandweer informeert de ambulancediensten daar waar het gaat over afgesloten wegen etc. ten gevolge van evenementen. Van dit overleg is geen geformaliseerd verslag beschikbaar.

Op 6 april heeft de Oranjevereniging de gemeente een geactualiseerd programma gemaild.

Op 19 april is er contact geweest tussen de Oranjevereniging en de medewerker APV van de gemeente. De Oranjevereniging had de vergunning nog niet ontvangen. De medewerker van de gemeente heeft in dit gesprek aangegeven dat er geen bijzonderheden zijn ten aanzien van de vergunningverlening ten opzichte van vorig jaar en dat de vergunning eraan zou komen.

Op 22 april vindt de eerste feestavond in het kader van de Oranjefeesten plaats, met onder andere een optreden van Guus Meewis.

Uit de brief van de gemeente (kenmerk DS/DS/05465) blijkt dat de vergunning gedateerd is op 21 april en verzonden op 27 april. Volgens de gemeente is de vergunning daarmee afgegeven op 27 april 2006.

Op 28 april is er contact geweest tussen de Oranjevereniging en de gemeente Pijnacker-Nootdorp. De Oranjevereniging heeft tot op dat moment de vergunning niet ontvangen. Nog dezelfde dag stuurt de gemeente per e-mail de vergunning naar de Oranjevereniging.

Op 1 mei 2006 treft de secretaris van de Oranjevereniging de ondertekende vergunning per post aan.

De gemeente geeft aan dat de vergunning altijd laat wordt verstrekt, omdat zij zo goed mogelijk wil inspelen op de laatste wijzigingen in het programma. Het streven voor de vergunningverlening is een week van tevoren.

Dat deze termijn niet is gehaald, wordt volgens de betreffende medewerkster veroorzaakt doordat er op het laatst nog discussie was over het schenken van evenementenbier en de openingstijden van de horeca.

Het proces van vergunningverlening door de gemeente kende volgens alle betrokkenen geen bijzonderheden en verliep zoals ieder jaar. De samenwerking tussen de partijen is redelijk, maar kan volgens zowel de Oranjevereniging als de gemeente beter. Hierbij is echter wel begrip voor elkaars positie: de gemeente moet binnen bepaalde juridische kaders werken, de Oranjevereniging werkt op een bevlogen wijze om de feesten van de grond te krijgen.

4.3

EVENEMENTENBIER

In verschillende fasen tijdens de vergunningverlening is gesproken over het al dan niet voorschrijven van evenementenbier. Het betreft bier met een lager alcoholpercentage (2,5% of minder) dan normaal (5%). Aanleiding voor deze discussie was het overmatige drankgebruik door bezoekers van voorgaande evenementen.

Op 14 maart heeft de gemeente per mail aan de Oranjevereniging aangegeven dat men overwoog om evenementenbier voor te schrijven.

Op 30 maart is hierover gesproken tijdens het werkoverleg met alle partijen. De Oranjevereniging was hiervan geen voorstander, daar het volgens de Oranjevereniging niet mogelijk was om evenementenbier te verkrijgen, en zeker niet op zo'n korte termijn.

De gemeente heeft uiteindelijk besloten om geen 'evenementenbier' verplicht te stellen tijdens het evenement. Dit heeft volgens de gemeente vooral te maken met het ontbreken van een beleidskader over het gebruik van evenementenbier.

4.4 VERGUNNINGVERLENING DOOR DE BRANDWEER.

De brandweer heeft een vergunning verleend op grond van artikel 2.1.1 van de brandveiligheidsverordening. Deze is gedateerd op 13 april en geldig van 21 april tot en met 6 mei.

De brandweer heeft een veiligheidscheck uitgevoerd en alles is in orde bevonden.

4.5 DE NOTA EVENEMENTENBELEID

In 2002 is een evaluatie uitgevoerd van veldrit, die op 15 februari 2004 in Pijnacker-Nootdorp is verreden is in het kader van de wereldbeker veldrijden.

Aanleiding was het geconstateerde spanningsveld tussen enerzijds de rol van de gemeente als handhaver van de openbare orde (regels, voorschriften, vergunningen) en anderzijds de faciliterende rol die de gemeente heeft bij de organisatie van evenementen die ook van belang zijn voor de naamsbekendheid van de gemeente. De indruk bestaat dat de faciliterende rol onvoldoende uit de verf is gekomen.

Eén van de aanbevelingen naar aanleiding van de evaluatie betrof het opstellen van een notitie over het evenementenbeleid. In deze nota zouden de bovengenoemde rollen van de gemeente meer systematisch en in samenhang moeten worden gebracht op basis van een visie van de gemeente op evenementen binnen de gemeente.

Op 22 september 2004 is in het college aldus besloten. De conceptnota is opgesteld binnen het taakveld APV.

De nota is door de burgemeester op 23-8-2005 en op 18-10-2005 in het college gebracht. Deze nota is aangehouden in het college. Op 23-8-2005 is verzocht de regelgeving te vereenvoudigen. Collegeleden vonden dat er teveel gedetailleerde regels werden voorgeschreven voor evenementen. De regelgeving is daarop aangepast.

Op 18-10-2005 is vervolgens geconstateerd dat de integrale benadering van evenementen in de nota ontbrak. Het college miste de faciliterende en stimulerende rol van de gemeente, daar waar het gaat om evenementen die Pijnacker-Nootdorp naamsbekendheid geven.

Het integrale gedeelte is vanaf 18 oktober opgepakt door de afdeling Ruimtelijk Beleid.

Door met name personeelstechnische redenen is dit nog niet uitgewerkt. Gelet op de beschikbare capaciteit van het ambtelijk apparaat is hieraan geen prioriteit gegeven.

De bestuursopdracht voor deze integrale aanpak is in het college van 9 mei 2006 vastgesteld. Er is inmiddels besloten de nota in twee delen te behandelen: het formele deel (vergunningen) wordt binnenkort vastgesteld door het college. Het tweede deel (de visie, het integrale deel) moet nog worden ontwikkeld. Hierin komt aan de orde:

- Het soort evenementen
- De locaties voor deze evenementen
- De omvang van de evenementen.

5

DE GEMEENTE ALS BEVOEGD GEZAG

Op grond van artikel 172 van de Gemeentewet is de burgemeester verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde in zijn gemeente. Uit dien hoofde is de burgemeester het bevoegd gezag van de politie.

5.1 DE ORGANISATIE VAN HET OPENBARE ORDEBELEID

In de gemeente Pijnacker-Nootdorp is het beleid ten aanzien van veiligheid en openbare orde belegd bij de afdeling Ruimtelijk Beleid. Er is een ambtenaar verantwoordelijk voor rampenbestrijding en een ambtenaar verantwoordelijk voor de integrale veiligheid.

Er vindt een maal per 14 dagen een regulier politieoverleg plaats. Hierbij zijn de burgemeester en het bureauhoofd van de politie aanwezig, alsmede de ambtenaar integrale veiligheid, die de bijeenkomsten ambtelijk voorbereidt en notuleert.

Voorts vindt er 4 à 5 maal per jaar een driehoeksoverleg plaats. Aan dit overleg nemen de burgemeester, het bureauhoofd van de politie en de officier van justitie deel. Ook dit overleg wordt voorbereid en genotuleerd vanuit het taakgebied veiligheid van de afdeling Ruimtelijk Beleid.

5.2 AANLOOP NAAR DE ORANJEFEESTEN (JANUARI 2006-APRIL 2006)

In de notulen van het politieoverleg is vastgelegd dat op 27 maart 2006 is gesproken over de Oranjefeesten. Citaat notulen: *“Voor de Oranjefeesten is om de inzet van een paraat peloton gevraagd. Als dat verzoek niet wordt toegekend, wordt vanuit het bureau opgeschaald”*. Dit voorstel kwam van de kant van de politie. Dit voorstel was vooral gebaseerd op personeelstechnische overwegingen. Door terug te vallen op deze ‘regiovoorziening’ is het voor de politie gemakkelijker om voldoende personeel bij de Oranjefeesten te krijgen zonder dat er later gaten worden geslagen in de reguliere bezetting van het bureau Pijnacker-Nootdorp. Daarnaast is er in het recente verleden tot tevredenheid gebruik gemaakt van een paraat peloton in Pijnacker-Nootdorp (bijvoorbeeld bij het Witte Paard).

Impliciet wordt hiermee in de notulen van politieoverleg aangegeven dat de inzet van het paraat peloton nodig is voor regulier politiewerk (toezicht en publieksbegeleiding) omdat bij het niet honoreren van het verzoek (door de korpsdirectie) men zelf als bureau voorziet in de mensen. Men had vooraf geen indicatie dat het paraat peloton ook zou moeten optreden. Er zijn vooraf geen nadere mondelinge en schriftelijke afspraken gemaakt in welke gevallen en hoe het paraat peloton zou opschalen.

Specifieke afspraken over tolerantiegrenzen in relatie tot de Oranjefeesten zijn niet gemaakt in het politieoverleg. Deze zouden niet anders zijn dan bij andere evenementen. Daarvoor gelden de standaardafspraken.

Er wordt in ieder geval opgetreden wanneer er sprake zou zijn van¹²:

- Ernstige verstoring van de openbare orde en veiligheid
- Direct gevaar voor personen en goederen
- Het door aard, omvang of tijdsduur van de avond op onaanvaardbare wijze schade toebrengen aan derden
- Het gooien met stenen, flessen e.d.
- Strafbare feiten waarop Voorlopige Hechtenis is toegelaten
- Overtredingen ter zake van de Wet Wapens en Munitie
- Maatschappelijke zaken zoals discriminatoire uitlatingen – geschriften of – afbeeldingen, racistische leuzen.

Over een nadere geweldsinstructie voor het parate peloton of de inzet van hondenbegeleiders is niet gesproken in het overleg.

In het draaiboek van de politie, opgesteld door de wijkagent, voor de feestavond van 6 mei wordt niet gesproken over tolerantiegrenzen, een nadere geweldsinstructie of scenario's bij opschaling.

Uit de notulen van andere politieoverleggen blijkt niet dat de Oranjefeesten voorafgaand aan 22 april 2006 op een ander moment of op andere wijze zijn besproken.

Op 24 april is in het politieoverleg gesproken over de Oranjefeesten. Die zijn inmiddels in volle gang. Er is kort gesproken over de feestavond op 22 april. Vanwege ziekte van de betrokken ambtenaar is dit overleg niet voorbereid met een agenda en het verslag is beperkt. Over de feestavond wordt genotuleerd:

“Was erg druk, rustig verlopen, twee arrestanten (fietsen in water gegooid)”

De Oranjefeesten en mogelijk specifieke aansturing van de politie door de burgemeester is geen onderwerp van gesprek geweest in de driehoeksoverleggen voorafgaand aan de Oranjefeesten.

Er waren van tevoren geen signalen over mogelijke ongeregeldheden. Pas na het besluit om de inzet van een paraat peloton te vragen kwamen er, voornamelijk via een website en 'zachte' informatie bij de politie, een aantal signalen dat er rond het optreden van Ali B. mogelijk onrust zou kunnen uitbreken tussen jongeren. Deze geruchten zijn gewisseld tussen het bevoegd gezag en de politie en waren geen aanleiding voor verdergaande preventieve maatregelen. De signalen worden niet herkend door het jongerenwerk in de gemeente noch door de Oranjevereniging (genoemde onrusten, mogelijk met een etnische achtergrond, hebben zich op en na de feestavond ook niet gemanifesteerd).

¹² Ambtsbericht R. Erades aan de burgemeester van Pijnacker-Nootdorp d.d. 16 mei 2006

5.3 DE ORANJEFEESTEN IN 2006 MET HET AFSLUITENDE FEEST OP 6 MEI

De Oranjefeesten zijn in 2006 tot aan de afsluitende feestavond van 6 mei zonder noemenswaardige incidenten verlopen.

5.3.1 Afspraken over veiligheid en openbare orde

Op 6 mei is in de feesttent aan de Sportlaan de afsluitende feestavond georganiseerd met onder andere optredens van Ali B. en DJ Jean.

Het door de Oranjevereniging ingehuurde beveiligingsbedrijf heeft werkafspraken gemaakt met de politiecommandant (waarnemend bureauchef Pijnacker-Nootdorp). Daarbij is afgesproken dat het beveiligingsbedrijf de orde in de feesttent bewaakt en dat de politie wordt gewaarschuwd indien zich problemen voordoen.

Bij vechtpartijen of ongeregelde heden in de tent zal de security de mensen via de achterkant van de tent afvoeren, waarna zij door de politie buiten de tent zouden kunnen worden aangehouden. De politiecommandant en het hoofd security hebben hiertoe mobiele telefoonnummers uitgewisseld.

Op de avond heeft de politiecommandant 4 rechercheurs ingezet, waaronder de coördinator en twee geüniformeerde medewerkers. Agenten in uniform zouden vooral worden ingezet voor de toegangsbegeleiding voor en achteraf en algemene surveillance. De rechercheurs waren het enige politiepersoneel dat ook (passief) in de feesttent mocht komen.

Vanaf 19.00 uur konden bezoekers naar binnen. Zij worden eerst gefouilleerd. Ook hierover zijn afspraken gemaakt tussen de politie en de security. Zo is tussen deze partijen onder andere afgesproken dat er geen dronken mensen worden toegelaten of personen die in bezit van wapens of harddrugs zijn. Wel mogen bezoekers maximaal twee XTC pillen in hun bezit hebben.

Na 19.00 uur heeft de politiecommandant gesproken met de voorzitter van de Oranjevereniging, waarbij de gemaakte afspraken met de security nogmaals zijn doorgenomen. Daarbij is ook aan de orde geweest of het feest mogelijk zou kunnen uitlopen tot 01.00 uur. De vergunning voor het schenken van alcohol wordt verleend tot 0.30 uur. Afgesproken is daar in de loop van de avond op terug te komen.

5.3.2 Brandweer

In de voorbereidingsfase wordt de tent geïnspecteerd door de brandweer. Daarbij wordt specifiek gekeken naar de nooduitgangen.

Tijdens de feesten in de tent verhuurt de brandweer blusapparaten. Ook zijn er standaard vier mensen van de brandweer in de tent. Zij zien toe op de bereikbaarheid van de nooduitgangen en toegangswegen en de opstelling van de brandblussers.

De politiecommandant heeft met hen gesproken en van hen gehoord dat alles, gezien vanuit de professionaliteit naar wens verliep.

5.3.3 EHBO

Aan de hand van het voorlopige programma heeft de coördinator van de inzet van de EHBO besloten om op 6 mei 14 EHBO-ers in te zetten. De EHBO heeft twee posten in de tent en een zeecontainer buiten de tent voor de opvang en eerste behandeling van gewonden.

5.4 HET VERLOOP VAN DE FEESTAVOND

Het dance-feest was niet uitverkocht. Er waren circa 2500 mensen, terwijl er 3000 mensen in de tent konden.

De burgemeester was voor de eerste keer aanwezig bij het feest in de tent.

Rond half elf wordt het parate peloton (5 man) gebriefd door de politiecommandant, samen met het personeel van de nachtdienst.

Tot circa 23.30 uur verloopt het feest zoals gebruikelijk op dit soort feesten.

Daarna doet zich een tweetal gebeurtenissen voor:

Verzoek om assistentie door security

Om 23.40 uur wordt de politiecommandant gebeld door het hoofd van de security. Er wordt melding gemaakt van een vechtpartij en er worden vier personen door het beveiligingsbedrijf afgevoerd en backstage aan de politie overgedragen. Rechercheurs en leden van het parate peloton waren bij de achterkant van de tent aanwezig. Zij hebben deze mensen aangehouden en naar het politiebureau afgevoerd.

Over de toonzetting van het verzoek tot assistentie door de security lopen de meningen uiteen: de politie stelt dat er bij het verzoek tot assistentie zeker sprake was van paniek en een dreigend gebrek aan controle.

Dit wordt niet bevestigd door de Oranjevereniging die het securitybedrijf inhuurt.

Het onafhankelijk rechercheonderzoek zal helderheid in deze interpretatiekwestie moeten opleveren. Dit valt buiten het bestuurlijk kader waarvoor de gemeente verantwoordelijkheid draagt.

De politiecommandant heeft op basis van het signaal van de security de recherche-coördinator verzocht om samen met zijn mannen de tent in te gaan. De coördinator gaf aan dat er sprake was van een broeierige en explosieve sfeer.

De politiecommandant heeft op basis hiervan besloten een extra paraat peloton op te roepen uit Zoetermeer. Daarnaast heeft hij om een diensthondeneenheid gevraagd (1 auto, 2 man, 2 honden) en gevraagd om het parate peloton uit Scheveningen stand-by te laten staan.

De voorzitter van de Oranjevereniging heeft geïnformeerd bij de security of de vier verwijderde en gearresteerde personen deel uitmaakten van een grotere groep. Dat bleek het geval.

Val van tribune

Tussen circa 23.00 uur en 23.30 uur is iemand achterover van de tribune gevallen. Toen deze persoon naar de EHBO-post buiten de tent was afgevoerd, verloor deze het bewustzijn.

De EHBO heeft hierop rond 0.30 uur de 112 gebeld, met het verzoek een ambulance te sturen.

Besluit: feest stopt om 0.30 uur

De voorzitter van de Oranjevereniging heeft op grond van bovenstaande twee gebeurtenissen besloten om het feest, conform de vergunning, af te bouwen om 0.30 uur. Enerzijds om te voorkomen dat de vriendengroep van de 4 gearresteerde mensen in beweging zou komen. Anderzijds vanwege de vrij ernstige verwondingen van de persoon die van de tribune is gevallen.

Dit besluit komt overeen met het besluit dat de politiecommandant inmiddels had genomen op basis van de informatie van de recherchecoördinator en waarover hij contact zocht met de voorzitter.

5.5

START ONGEREGELDHEDEN

Zoals hiervoor is aangegeven heeft de politiecommandant, na het verkregen sfeerbeeld van de recherche coördinator en voor het contact met de voorzitter van de Oranjevereniging, om 00.04 uur een verzoek gedaan voor een extra subgroep van het paraat peloton (Zoetermeer) en een diensthondeneenheid. Tevens heeft hij verzocht de subgroep van het paraat peloton Scheveningen paraat te houden. De inzet van de diensthondeneenheid bij het optreden van de mobiele eenheid is gebeurd zonder toestemming van het bevoegd gezag.

Aangezien de situatie, ook verder tijdens de gebeurtenissen, niet altijd overzichtelijk was, zijn er ook besluiten over de inzet van politiepersoneel genomen door de meldkamer van politie. Zo heeft de meldkamer (volgens informatie van de politiecommandant) na zijn verzoek voor een tweede parate peloton gelijk een derde peloton (uit Westland) gestuurd. Een en ander brengt met zich mee dat de politiecommandant, bij de start van de escalaties buiten de tent, de beschikking had over drie subgroepen van het paraat peloton (het oorspronkelijke peloton en die uit Zoetermeer en Westland) en een diensthondeneenheid. Deze stonden allemaal onder zijn leiding en de leden van het paraat peloton hadden toestemming om de lange wapenstok aan de koppel te dragen.

De politiecommandant heeft na deze besluiten, aan het begin van de escalaties buiten de tent, niet overwogen om de burgemeester op de hoogte te stellen van deze besluiten of van de situatie ter plekke. Dit mede omdat het de bedoeling was om juist via de inzet van deze extra mensen de situatie te laten deëscaleren maar vooral ook

omdat de hectische situatie dit niet (meer) toeliet. Op dat moment zijn er drie subgroepen van het paraat peloton voorbereid om ME waardig op te treden en dat later ook te doen. Dit geldt ook voor de inzet van de hondeneenheid.

De escalaties buiten de feesttent, die ongeveer rond 00.45 uur ontstaan, krijgen in ieder geval via twee incidenten een ‘impuls’.

Zeker is dat de door de EHBO bestelde ambulance via de Sportlaan is gekomen en is daarmee de feestgangers de tent verlieten tegemoet gereden. De ambulancedienst bleek niet op de hoogte van feestavond, noch van de afspraken om een andere route te nemen (over de Rijkskade). De ambulance kon niet door de mensenmassa. Er is door de politie besloten de ambulance te ontzetten. Hierbij is gebruik gemaakt van honden en motoragenten en hebben de leden van het paraat peloton een eerste charge uitgevoerd.

Een tweede incident betrof het incident met de man die ‘compleet door het lint’ ging nabij de uitgang van de tent. Deze man is na zijn aanhouding achter de boomstammen gelegd omdat vervoer niet mogelijk was en trok veel aandacht van vertrekkende feestgangers.

Zoals bekend richt het onderzoek van Rijksrecherche zich op het feitelijk verloop van de escalaties en het al of niet proportioneel zijn van het politieoptreden.

In dit onderzoek naar het bestuurlijk handelen is het voorts van belang vast te stellen dat in een latere fase van de gebeurtenissen de meldkamer nog een diensthondeneenheid en een vierde subgroep van het paraat peloton naar Pijnacker gestuurd heeft. Daarnaast hebben er tevens eenheden van andere wijkteams ‘spontane’ ondersteuning verleend.

De politiecommandant heeft aangegeven dat deze vierde subgroep (o.a. ingezet bij de Noordweg) en de tweede diensthondeneenheid niet onder zijn directe leiding stonden.

De politiecommandant en de bureauchef Pijnacker-Nootdorp geven aan dat zij pas recent hebben gehoord dat dit vierde peloton in gevechtstenue (volledige ME aankleding) in Pijnacker is aangekomen.

Zoals bekend zal het Rijksrecherche onderzoek zich vooral richten op het beantwoorden van de vraag of sprake is geweest van proportioneel politieoptreden. B&A doet geen uitspraken over het politie optreden.

In ons onderzoek heeft ons de grote impact van de gebeurtenissen op alle betrokkenen in Pijnacker getroffen.

Die betreft de aanwezigheid van de politie In de nacht van 6 op 7 mei waren de volgende politie-eenheden aanwezig:

- vier subgroepen Paraat peloton
- twee politiewagens met honden
- een niet nader bekend aantal politiemannen die op eigen initiatief op het incident zijn afgekomen ter assistentie van collega's

Ten tweede gaat het om de intensiteit van het optreden

Aanleiding voor het instellen van het onderzoek door de Rijksrecherche is het aantal klachten over het optreden van de politie (41) en het aantal gewonden dat behandeld moest worden (15).

Tenslotte gaat het om een aantal vastgestelde incidenten, waarop ook het recherche onderzoek nader zal ingaan.

5.6

INFORMATIEVOORZIENING POLITIE AAN BURGEMEESTER TIJDENS EN DIRECT NA DE ONGEREGELDHEDEN

De politiecommandant heeft na de besluiten over de inzet van een extra paraat peloton (om 0.04 uur), de diensthondeneenheid en een extra paraat peloton stand-by op de feestavond, niet overwogen om de burgemeester op de hoogte te stellen van deze besluiten of van de situatie ter plekke. Dit mede omdat het de bedoeling was om juist via de inzet van deze extra mensen de situatie te deëscaleren.

De politiecommandant informeert de burgemeester kort over de ongeregelheden 's nachts rond 02.30 uur. Dit was een kort en zakelijk gesprek van circa 5 minuten. De politiecommandant geeft in algemene zin aan dat er extra inzet van de politie noodzakelijk was geweest, inclusief de inzet van de hondeneenheid. Hij maakt er meteen melding van dat er kritiek is over het optreden van de politie. De politiecommandant belde na afloop van de ongeregelheden vanaf het bureau. De burgemeester is na het gesprek weer gaan slapen. Er zijn op dat moment geen nadere werkafspraken tussen de burgemeester en de politie gemaakt.

Op zondagochtend wordt de burgemeester door de politie uitgebreider geïnformeerd. De politie meldde dat er een fors aantal klachten was over het optreden van de politie. De burgemeester heeft toen de mogelijkheid geopperd van een onderzoek naar het politie optreden. Er worden dan geen nadere werkafspraken gemaakt.

5.7

AANSTURING POLITIE NA AFLOOP

7 mei, middag en avond

Op zondagmiddag is de politiecommandant gebeld door de redacteur van Pijnackercity.nl en op de hoogte gesteld van het feit dat circa 100 man (bestaande uit jongeren en een aantal ouders) zich had verzameld tegenover het hoofdbureau van politie.

Door contact met het bureau wordt dit beeld bevestigd. Onderweg naar het bureau heeft hij contact met de plaatsvervangend korpschef Haaglanden, die hem op de hoogte stelt van het besluit van het onderzoek door de Rijksrecherche naar het politie-optreden. Ook heeft hij contact met de meldkamer en wordt geregeld dat er een ME-sectie paraat wordt gehouden.

Daarna heeft hij contact met de burgemeester (19.05 uur) die hij op de hoogte stelt van de samenscholing en vraagt om een paraat peloton als dat nodig mocht zijn. De burgemeester dringt aan om dit zo enigszins mogelijk te vermijden. Alleen als het niet anders kan, dan krijgt hij toestemming om de parate eenheid in te zetten.

In overleg tussen de politiecommandant en de burgemeester komt de burgemeester tot de conclusie dat de politiecommandant met een afvaardiging zal praten en dat hij in elk geval de mededeling zal doen dat er een onderzoek komt onder toezicht van de rijksrecherche. Hij nodigt 10 man uit (5 jongeren, 5 ouders).

Om circa 20.00 uur neemt de burgemeester polshoogte bij het politiebureau. Er staat een groep jongeren voor het bureau. De sfeer lijkt rustig.

Na afloop van het gesprek tussen de politiecommandant en de jongeren en ouders is er contact over het verloop van het gesprek met de burgemeester. De politiecommandant licht toe dat dit goed is verlopen. De deelnemers aan het gesprek zijn tevreden over het onderzoek door de rijksrecherche. Eén van hen licht de aanwezigen buiten in over het verloop van het gesprek.

Na het gesprek vertrekt het grootste deel van de groep. Circa 30 man blijft achter die flessen en stenen naar het politiebureau gooien. In lijn met het verzoek van de burgemeester besluit de politiecommandant niet op te (laten) treden om verdere escalatie te voorkomen. De groep vertrekt.

Om circa 22.30 uur worden stenen tegen het huis van de burgemeester gegooid. Behoudens enige beschadiging van de verf aan het raamkozijn geen noemenswaardige schade.

8 mei

Op 8 mei vindt het reguliere politieoverleg plaats tussen de burgemeester en de politiecommandant. Onderwerp van gesprek is de inhoud van de brief over het politieoptreden op 6 mei aan de Gemeenteraad. Deze brief wordt in concept opgesteld door de verantwoordelijk ambtenaar van de gemeente en de politie.

Deze brief wordt maandagavond door de burgemeester beoordeeld en dinsdag op grond daarvan bijgesteld.

Een groep jongeren trekt 's avonds op naar het huis van de burgemeester en bekogelt dit met eieren. Er staan circa 8 tot 10 agenten voor het huis die de zaak in goede banen leiden.

9 mei

Op 9 mei wordt de burgemeester om 8.00 uur gebeld door W. Deetman, de korpsbeheerder van Haaglanden. Hij is in het weekend geïnformeerd door de plaatsvervangend korpschef Haaglanden over de ongeregeldheden in Pijnacker.

Het college neemt in de vergadering dinsdag 9 mei kennis van het concept van de brief aan de Raad. De brief wordt diezelfde middag verstuurd aan de raad (TR/SL/06395).

Dinsdag om 13.00 uur vindt opnieuw overleg plaats met de politie. De politiecommandant attendeert hierin de burgemeester op de noodzaak om een aantal preventieve veiligheidsmaatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de openbare orde tijdens de raadsvergadering van woensdag niet wordt verstoord. De burgemeester krijgt ook het advies niet op eigen gelegenheid naar de raadsvergadering te komen en wordt door een politieauto opgehaald en thuisgebracht.

De politie vraagt wederom toestemming om de parate eenheid in te zetten als het uit de hand loopt. De burgemeester dringt aan op terughoudendheid. Als het echt niet anders kan, geeft hij toestemming. De burgemeester geeft toestemming dat in de brandweerkazerne van Nootdorp de parate eenheid achter de hand wordt gehouden.

10 mei

Op 10 mei om 9.30 uur vindt driehoeksoverleg plaats op initiatief van de Officier van Justitie. De burgemeester meldt dat in de berichtgeving naar buiten toe voor hem het accent tot nu toe heeft gelegen op de openbare orde. Hij heeft het gevoel dat het hoog tijd wordt dat hij meer aandacht gaat besteden aan de rol van burgervader, die is begaan met het lot van zijn burgers.

Op aanraden van de Officier van Justitie wordt besloten dat de Plaatsvervangend Korpschef Haaglanden namens de politie het woord voert op de raadsvergadering. De politiecommandant maakt immers deel uit van het onderzoek naar het politieoptreden.

Tijdens de raadsvergadering gaat de burgemeester in op het spanningsveld waarin een burgemeester verkeert: enerzijds verantwoordelijk voor de openbare orde; anderzijds wordt verwacht dat hij in de rol van burgervader medeleven toont naar de slachtoffers.

16 mei

De burgemeester meldt in de rondvraag van de collegevergadering van 16 mei dat hij gaandeweg de week ervoor tot de conclusie is gekomen dat hij de impact van het politieoptreden op de gemeenschap van Pijnacker-Nootdorp heeft onderschat. Hij heeft achteraf moeten vaststellen dat de informatie van de politie waarop hij zich baseerde geen volledig beeld gaf van de werkelijkheid van hetgeen zich in de nacht van 6 op 7 mei heeft afgespeeld.

Op 16 mei is er driehoeksoverleg. Hierin wordt besloten dat de operationeel commandant op de avond van 6 mei niet aanwezig zal zijn op de slachtofferavond. Hij zal worden vervangen door de plaatsvervangend korpschef. Ook de verantwoordelijke voor het rijksrechercheonderzoek zal aanwezig zijn.

Op 16 mei vindt een gesprek plaats met de rijksrecherche en de burgemeester. De rijksrecherche informeert de burgermeester over het verloop van het rechercheonderzoek. De recherche heeft inmiddels praktisch alle slachtoffers gehoord en informeert de burgermeester over het feit dat zij schrijnende gevallen zijn tegengekomen. Dit hebben zij geconstateerd op basis van de verwondingen die bij de slachtoffers zijn vastgesteld.

Op de slachtofferavond biedt de burgemeester zijn excuses aan voor het feit dat hij de impact van het politieoptreden op de gemeenschap van Pijnacker-Nootdorp heeft onderschat en daardoor te laat met de slachtoffers contact heeft gezocht. De plaatsvervangend Korpschef Haaglanden erkent dat bij de aangiftes op zondag 7 mei is verzuimd om de slachtoffers te verwijzen naar slachtofferhulp.

6 juni

Op 6 juni verneemt de burgemeester van de inmiddels van vakantie teruggekeerde bureauchef van het bureau Pijnacker-Nootdorp, dat er inderdaad ME aanwezig is geweest in de nacht van 6 op 7 mei. Het extra opgeroepen parate peloton uit Scheveningen blijkt onderweg het vredestenue omgewisseld te hebben voor een volledige uitrusting.

6

NAZORG EN HERSTEL VAN VERTROUWEN

Over de burgemeester als burgervader is wettelijk gezien niets vastgelegd. In de gemeentewet, artikel 170, lid 3 staat omschreven: de burgemeester bevordert overigens een goede behartiging van de gemeentelijke aangelegenheden. Hieronder kan ook het bevorderen van goede verhoudingen binnen de gemeente worden verstaan.

Over nazorg bij rampen of calamiteiten zijn leidraden ontwikkeld, waarbij een integrale aanpak en coördinatie van de nazorg centraal staat. Hiervoor zijn ook binnen Pijnacker-Nootdorp draaiboeken ontwikkeld.

Aangezien de gebeurtenissen op 6/7 mei niet zijn aangemerkt als calamiteit of crisis, zijn deze niet gebruikt.

6.1 ORGANISATIE VAN DE NAZORG BINNEN DE GEMEENTE

6.1.1 Zondag 7 mei-dinsdag 9 mei

Het college, de raad en betrokken ambtenaren raken in de meeste gevallen zondag of maandagochtend vroeg op de hoogte van de gebeurtenissen. Dit gebeurt (voor zover mensen niet aanwezig waren of worden geïnformeerd via hun kinderen) overwegend via RTV-West of via de landelijke media.

Op maandag en dinsdag wordt er gewerkt zoals gebruikelijk binnen de gemeente: iedereen doet zijn werk. Er is geen sprake van een integrale aanpak van de nazorg, ambtelijk noch bestuurlijk. De buitenwereld dicteert het tempo en de aard van de communicatie. Dat geldt ook voor de contacten met de verschillende externe partijen. Signalen binnen het ambtelijk apparaat, onder raadsleden en collegeleden leiden tot woensdag niet tot een meer gecoördineerde aanpak.

Dinsdagavond wordt de burgemeester er op geattendeerd door een overbuurman dat men in het dorp zijn opstelling in de media te formeel en zakelijk vindt. Mede door deze feedback vindt een kentering plaats van de gemeentelijke aanpak op woensdag 10 mei.

6.1.2 Vanaf woensdag 10 mei

Vanaf woensdag wordt de regie vanuit het gemeentehuis op de nazorg meer integraal opgepakt. De burgemeester zegt zijn reguliere afspraken af.

In overleg komen de burgemeester en gemeentesecretaris tot de conclusie dat er een bijeenkomst voor de slachtoffers moet komen. Deze wordt ambtelijk voorbereid door de verantwoordelijk ambtenaar voor rampenbestrijding, die ook de bijeenkomst na de brand bij Biosana op de Boezem heeft voorbereid.

Als vervolg op de voorbereidingsgroep op de slachtofferbijeenkomst, start op 23 mei onder voorzitterschap van de gemeentesecretaris, een ambtelijke regiegroep die de nazorg en het beleid verzorgt en bewaakt.

6.2 CONTACTEN MET SLACHTOFFERS EN HUN OUDERS/VERZORGERS

Op donderdag 11 mei verstuurt de gemeente een brief aan 66 ouders/verzorgers voor een slachtofferbijeenkomst (“Bijeenkomst voor betrokkenen”) op 16 mei in de Ontmoetingskerk, Klapwijkseweg 91, Pijnacker. Naast de slachtoffers en hun verwanten worden onder meer uitgenodigd: een externe voorzitter voor het gesprek, twee vertegenwoordigers van de Oranjevereniging (als waarnemer), de fractievoorzitters (eveneens in een waarnemerrol), het Bureau Slachtofferhulp, de Rijksrecherche, dienstdoend Commandant (op initiatief van de Officier van justitie vervangen door de plaatsvervangend korpschef van Haaglanden), de gemeentesecretaris, de politie met twee man in burger en één in uniform, en enkele medewerkers van de gemeente.

De bijeenkomst met betrokkenen op 16 mei verloopt naar de mening van de meeste betrokkenen redelijk, mede dankzij een doordachte voorbereiding en het inschakelen van een externe voorzitter. De burgemeester heeft 16 mei toegezegd dat alle betrokkenen zullen worden uitgenodigd voor een bijeenkomst waarin de resultaten van het komende onderzoek besproken zullen worden. In klein comité zal tot aan dat moment overleg worden gevoerd met twee mensen, die zich tijdens de bijeenkomst hebben gemeld als mede voorbereiders van een vervolgbijeenkomst.

Aanvullend wordt de volgende dag in de nabespreking het volgende afgesproken:

- In de Telstar verschijnt een brief waarin de burgemeester de slachtoffers, die geen aangifte of een klacht hebben ingediend uitnodigt voor een bijeenkomst. Voor het overige wordt iedereen uitgenodigd om mee te denken over de begeleiding van de slachtoffers
- Er komt een persoonlijke brief van de burgemeester aan de geregistreerde slachtoffers met het aanbod om ze persoonlijk te bezoeken als ze daar behoefte aan hebben. Ook worden mensen benaderd die expliciet in de media aan het woord zijn gekomen
- Er wordt met de twee mensen die zich gemeld hebben als voorbereiders van een vervolgbijeenkomst gebrainstormd over de begeleiding van de doelgroepen onder de slachtoffers.

6.3 CONTACTEN GEMEENTE MET ORANJEVERENIGING

Op zondag 7 mei is er geen rechtstreeks contact tussen de gemeente en de Oranjevereniging. In RTV-West zendt een interview uit met de burgemeester en de voorzitter van de Oranjevereniging. De communicatie verloopt in de eerste dagen overwegend via de media.

Op maandagmiddag is er telefonisch contact. Dit telefoongesprek wordt door beide partijen als niet constructief beoordeeld.

Op vrijdag 12 mei vindt een gesprek plaats tussen de voorzitter en secretaris van de Oranjevereniging met de burgemeester en gemeentesecretaris. Dit gesprek verloopt volgens betrokkenen wel iets beter dan het telefoongesprek. Er blijft sprake van een verschil van opvatting over de oorzaken van de gebeurtenissen op 6/7 mei. De verschillen in stijl en cultuur worden niet overbrugd.

Afgesproken wordt dat de voorzitter en secretaris van de Oranjevereniging als waarnemer aanwezig zullen zijn op de slachtofferavond op 16 mei.

6.4 CONTACTEN MET DE MEDIA

Zowel de regionale media (Radio TV-West was de eerste dagen vele malen in beeld) als de landelijke zaten er snel op. De eerste dagen is daar vanuit de gemeente geen regie op gevoerd. Van afstemming van de externe communicatie was geen sprake. De contacten met de pers waren voornamelijk reactief van aard, en werden vanaf woensdag onderdeel van een beleidsmatige aanpak.

De burgemeester communiceert tot woensdag 10 mei twee hoofdboodschappen:

- De inzet van de politie was noodzakelijk want er was sprake van een verstoring van de openbare orde
- Er zijn veel klachten binnengekomen over het optreden van de politie, daarom moet er een onderzoek komen naar het politieoptreden (door de plaatsvervangend korpschef wordt zondagavond aan de burgemeester meegedeeld dat de Hoofdofficier van Justitie heeft besloten tot een onderzoek naar het optreden van de politie onder toezicht van de rijksrecherche).

Een overzicht van de mediacontacten:

7 mei: Interview door burgemeester en voorzitter Oranjevereniging aan RTV West.

8 mei: Radio 1 Journaal belt maandagochtend 7.30 uur naar burgemeester, telefonisch interview om 8 uur. Veel betrokkenen bij de gemeente vernemen langs die weg voor het eerst dat er iets gebeurd is.

8 mei 11 uur, regulier maandelijks overleg met de pers. Sjaak Oudshoorn, hoofdredacteur Telstar komt later binnen en is zeer geëmotioneerd. Hij heeft alles gezien op zaterdagavond en zelf ook klappen gekregen.

De afdeling communicatie geeft aan op 8 mei te zijn overdonderd door de pers: NRC, Telegraaf, AD en Trouw, maar ook ANP en RTL, RTL-Boulevard.

De burgemeester heeft zelf de media te woord gestaan. Er heeft van tevoren geen nadere afstemming plaatsgevonden in het college.

Aan het eind van de dag wordt vanuit de gemeente een eerste verklaring op Internet gezet met een kort verslag van de gebeurtenissen en wordt melding gedaan van het in te stellen onderzoek naar politieoptreden.

9 mei 14.45 uur : De burgemeester heeft een interview via een bandopname met Business Nieuws Radio. Om 16.30 uur volgen twee televisie interviews in 't Land en RTL-Nieuws.

Dan ontstaat het gevoel dat reageren in de pers onvoldoende is.

Woensdag 10 mei begint de omslag naar een meer actieve en gecoördineerde benadering van de media. Om 9.30 uur wordt voor het eerst een persbericht opgesteld en verspreid. Hierin volgt de officiële mededeling dat er een onderzoek komt naar het optreden van de politie onder toezicht van de rijksrecherche. De brief aan de gemeenteraad wordt die dag ook naar landelijke media gestuurd. Van alle interview verzoeken wordt alleen dat van RTV-West voor een uitgebreid gesprek op vrijdag gehonoreerd.

Op 12 mei wordt de burgemeester langdurig geïnterviewd op TV-West. Het is de eerste keer dat externe media gezocht worden om te communiceren met de buitenwereld en ook het eigen verhaal daarbij te vertellen.

16 mei: Aan het slot van de Slachtofferavond is er een "geïmproviseerde persconferentie" voor de verzamelde journalisten die er niet bij mochten zijn. Er is geen actieve voorbereiding van deze persconferentie geweest.

Woensdag 17 mei: Kranten koppen dat burgemeester zijn excuus heeft aangeboden voor het politieoptreden. Daarmee bedoelde de burgemeester de erkenning van de Plaatsvervangend Korpschef op de slachtofferavond dat door de politie bij aangiften en klachten niet had doorverwezen naar slachtofferhulp. Op de slachtofferavond heeft de burgemeester excuses gemaakt voor het eigen optreden en met geen woord gerept over het politieoptreden. De burgemeester hierover "*communiceren blijft een moeilijk vak*". Er wordt nu opnieuw een persbericht opgesteld en op Internet en Knooppunt gezet.

18 mei wordt het besluit genomen aan dossiervorming te gaan doen: verzameling van alle persuitingen die her en der binnenkomen, en het aanleggen van een knipselkrant.

6.5 VERANTWOORDING VAN GEVOERD BELEID

Op 9 mei stuurt het College een brief aan de leden van de Gemeenteraad (TR/SL/06395) waarin verantwoording wordt afgelegd over het politieoptreden van zaterdag 6 mei.

In deze brief wordt verslag gedaan van het verloop van de avond, de assisterende politie-eenheid en de incidenten op 7 en 8 mei.

Er wordt aangegeven dat er een onafhankelijk onderzoek wordt gestart over het optreden van de politie onder regie van de Rijksrecherche.

In afwachting van dit onderzoek is het nog te vroeg voor een inhoudelijk oordeel over de wijze van optreden door de politie. Wel wordt benadrukt dat de beschikbaarheid van extra politie-inzet bij evenementen als het onderhavige in Pijnacker-Nootdorp standaard is.

Deze brief is opgesteld in nauw overleg met de Operationeel Commandant, op basis van informatie van de politie (ambtsbericht).

Op de Raadsvergadering gaat de burgemeester in op het spanningsveld waarin een burgemeester in dit soort situaties verkeert. Verantwoordelijk voor openbare orde. En aan de andere kant wordt van een burgemeester verwacht dat hij medeleven toont naar de slachtoffers. De burgemeester geeft aan dat het van dat laatste nog onvoldoende is gekomen en informeert de Raad desgevraagd over de organisatie van de slachtofferavond.

De gemeenteraad heeft ook een brief van de Oranjevereniging ontvangen, waarin deze aangeeft verbijsterd te zijn over de manier waarop de ME heeft opgetreden. Zij zijn daarom blij met de snelle toezegging van justitie om een onderzoek door de Rijksrecherche te laten instellen en geven aan blij te zijn met een mogelijk onderzoek dat de gemeenteraad laat instellen.

Er wordt een motie van de VVD en CDA aangenomen, waarin wordt gevraagd om een onafhankelijk feitenonderzoek naar de wijze waarop het College, in het bijzonder in de persoon van de portefeuillehouder openbare orde en veiligheid, invulling heeft gegeven aan zijn verantwoordelijkheden. Uit dit onderzoek moet tevens objectief naar voren komen wat het gemeentelijk beleidskader was waarbinnen de openbare orde en handhaving en het politieoptreden plaatsvond, hoe dit tot stand is gekomen en is uitgevoerd.

Het college dient het onderzoeksrapport aan te bieden aan de Raad ter behandeling in zijn vergadering van juni 2006.

De burgemeester meldt in de Collegevergadering van 16 mei dat hij de impact van het politieoptreden op de gemeenschap van Pijnacker heeft onderschat. Hij heeft achteraf moeten vaststellen dat de informatie van de politie waarop hij zich baseerde geen volledig beeld gaf van de werkelijkheid die zich in de nacht van 6 op 7 mei heeft afgespeeld. Het gevolg was dat hij op 7, 8 en 9 mei op de verkeerde golflengte heeft gecommuniceerd. Zonder de verantwoordelijkheid te willen afschuiven, spreekt hij zijn verbazing erover uit dat hij in die dagen zo weinig feedback heeft gehad op zondag en de dagen erna.

De politie verantwoordt zich aan de burgemeester over het optreden via het ambtsbericht van 16 mei 2006.

Op 6 juni verneemt hij van de inmiddels van vakantie teruggekeerde bureauchef, naar aanleiding van foto's op internet, dat er inderdaad ME aanwezig is geweest. Het extra opgeroepen parate peloton uit Scheveningen blijkt onderweg het vredestenue te hebben omgewisseld voor een volledige uitrusting.

7

LESSEN VOOR DE TOEKOMST

In de voorafgaande hoofdstukken hebben wij het (wettelijk) kader geschetst voor het bestuurlijk handelen rond de Oranjefeesten om vervolgens een uitvoerige reconstructie te geven van het feitelijk bestuurlijk handelen. Op basis van deze hoofdstukken is het voor het college zelf mogelijk om tot een oordeel te komen over haar eigen bestuurlijk handelen. Op basis hiervan (onderzoek en reactie college) kan ook de gemeenteraad tot een oordeel komen over het bestuurlijk handelen.

Overigens is het zinvol en wenselijk om bij een finale oordeelsvorming over het optreden van alle partijen, en het college van B&W in het bijzonder, ook (de resultaten van) het onderzoek van de Rijksrecherche af te wachten. Dit onderzoek voorziet in een gedetailleerde feitenreconstructie van het politieoptreden en beantwoordt de vraag in hoeverre er sprake is geweest van disproportioneel politie optreden (zie ook verder).

Maar oordeelsvorming alleen zou geen recht doen aan de omvang van de gebeurtenissen en met name de impact die deze hebben gehad op een groot aantal direct betrokkenen (van slachtoffers tot hulpverleners) en de inwoners van Pijnacker-Nootdorp. Om deze reden beantwoorden we in dit hoofdstuk de laatste vraag uit onderzoeksoopdracht: welke lessen zijn te leren voor de toekomst? Bij de beantwoording van die vraag houden we hetzelfde onderscheid aan als in de eerdere hoofdstukken.

7.1 VERGUNNINGVERLENING EN EVENEMENTENBELEID

7.1.1 Stel voor het eind van het jaar het evenementenbeleid vast

Zeker in Pijnacker-Nootdorp is de gemeentelijke betrokkenheid bij evenementen, gezien de aard en omvang, een structurele aangelegenheid geworden. Alleen al hierom is het zinvol te komen tot een vaststelling van het gewenste evenementenbeleid voor de komende jaren. Dit beleid moet duidelijkheid geven over en criteria verbinden aan:

- de type evenementen die de gemeente voorstaat (inclusief de beantwoording van de vraag of de gemeente evenementen wil hebben met een uitstraling die de gemeente en haar inwoners overstijgt)
- het aantal en de omvang van de evenementen op jaarbasis en de (al dan niet gewenste) groei in de komende jaren
- de locatie(s) waar deze evenementen mogen plaatsvinden.

De gemeente dient zich bij deze criteria en uitgangspunten helder uit te spreken hoe zij een balans heeft gevonden tussen het marketing- en PR beleid, de belangen van verschillende groepen burgers en het algemene veiligheidsbelang. Het evenementenbeleid (en de nota waar een en ander is neergelegd) maakt ook helder hoe het proces

van vergunningverlening is vormgegeven, waarbij strakke uitgangspunten zijn neergelegd over tijdstippen en de wijze van organiseren. Het college biedt als geheel de nota evenementenbeleid aan de gemeenteraad aan (mede gezien het evenwicht in de uiteenlopende belangen); de burgemeester blijft bestuurlijk eindverantwoordelijk voor het evenementenbeleid.

7.1.2 Stel een evenementenkalender op en differentieer in evenementen

Een van de eerste activiteiten die voortvloeit uit het vastgestelde evenementenbeleid is het vaststellen van een evenementenkalender (bijvoorbeeld voor 2007) die verder gedurende het jaar kan worden geactualiseerd. Een dergelijk overzicht maakt het mogelijk om al vroegtijdig in te schatten of alle betrokken partijen mee kunnen werken aan de evenementen en of deze passen in andere (grote) gemeentelijke activiteiten (zoals verkiezingen, bouw- of verbouwingsactiviteiten enz.).

Het is van belang om in deze evenementenkalender een onderscheid te maken tussen reguliere evenementen, evenementen met een verhoogde aandacht en zogenaamde risico-evenementen. Om tot een dergelijke indeling te komen kan gebruik worden gemaakt van een aantal landelijk beschikbare leidraden waarmee vooraf een goede risicoanalyse van een evenement gemaakt kan worden. Bijvoorbeeld door een goed publieks-, activiteiten- en ruimtelijk profiel van een evenement te maken, verder aangevuld met de ervaringen van de voorafgaande jaren.¹³

7.1.3 Kom tot een verdere professionalisering van het proces van vergunningverlening

De gemeente Pijnacker-Nootdorp heeft de afgelopen jaren eerste stappen gezet naar een meer professionele wijze van vergunningverlening rond (grote) evenementen. Onder meer door te gaan werken met een aanspreek punt voor vergunningverlening en regie over de voorbereiding en uitvoering.

Deze constructie moet in ieder geval rond evenementen die als risico-evenement zijn aangemerkt, uitgebreid en (verder) geprofessionaliseerd worden. Uitbreiding door naast de medewerker die belast is met vergunningverlening en handhaving een andere gemeentelijke medewerker te plaatsen die regie voert over zowel het gemeentelijk aandeel (gemeentelijke diensten, politie, brandweer) als over de andere partijen in de uitvoering. Deze ambtenaar adviseert ook over openbare orde en veiligheid. Het ligt voor de hand om de gemeentelijke medewerker integrale veiligheid en politiezaken hiermee te belasten. Daarmee kan automatisch de inhoudelijke link en bestuurlijke rugdekking gelegd worden naar het politieoverleg en het driehoeksoverleg (zie verder). Een verdere professionalisering is, naast deze grotere ambtelijke betrokkenheid, nodig op in ieder geval de volgende punten:

- het duidelijk benoemen van de ijkpunten rond het evenement (in tijd en activiteiten) zoals indienen eerste conceptplan, advies van politie, brandweer en GHOR, vaststelling van de risicoanalyse en plan van aanpak bij incidenten/rampen

¹³ Zie hiervoor een van de beschikbare landelijke leidraden: *Leidraad Veiligheid publieksevenementen*, NIBRA, oktober 2002. Hierin worden risicoanalyse en profielen duidelijk toegelicht

- als apart punt noemen we hierbij het tijdstip van (informele maar zeker ook formele) vergunningverlening dat minimaal twee weken voor een risico-evenement zelf dient te liggen
- het meer dan een keer bij elkaar komen van alle betrokken partijen tijdens de voorbereiding, waarbij de gemaakte afspraken schriftelijk worden neergelegd en voor iedereen bekend zijn.

7.2

BEVOEGD GEZAG

7.2.1

Bespreek alle risico evenementen in het politieoverleg en driehoeksoverleg

Alle risico evenementen dienen (meerdere malen) in politieoverleg en een keer in het driehoeksoverleg besproken te worden. De burgemeester laat zich via zijn ambtenaar politiezaken (en ook de bureauchef) informeren over de voorbereidingen van het evenement. Bij afwijkende zaken in de voorbereiding maakt hij de afweging om zelf actief mee te doen of op onderdelen in te grijpen. In het politieoverleg wordt formeel besloten over het *Plan van Aanpak* dat de politie heeft opgesteld, specifiek voor dat evenement. In dit plan van aanpak staat in ieder geval:

- Een duidelijke opgave van het aantal in te zetten politiemensen (mede in relatie tot de hiervoor genoemde risico-analyse). Bij inzet van een subgroep van het parate peloton wordt aangegeven of er naast capacitaire overwegingen ook extra inhoudelijke redenen zijn. Hierbij wordt aangegeven wat de voor- en nadelen zijn ten opzichte van het inzetten van het eigen politie-personeel De gemeente en in het bijzonder de burgemeester als bevoegd gezag dienen zich terdege te realiseren dat met de inzet van (een subgroep van) het parate peloton ook daadwerkelijk ME wordt ingezet. Bij een dergelijk besluit is het noodzakelijk heldere afspraken te maken en neer te leggen over de wijze waarop de ME kan worden ingezet (zie hierna).
- Een heldere beschrijving van de te hanteren tolerantiegrenzen en het (gefaseerd) politioptreden.
- Een heldere omschrijving in welke stappen kan worden ‘opgeschaald’ bij incidenten met de daarbij expliciete vermelding dat bij opschaling te allen tijde de burgemeester om toestemming wordt gevraagd om via deze (vooraf bekende) opschaling te werk te gaan. Deze opschaling kan variëren van het gefaseerd ‘aankleden’ (in ME uitrusting) van een subgroep van het parate peloton tot het oproepen van extra subgroepen of de inzet van bijzondere politiediensten (variërend van een ‘hondeneenheid’ tot ‘waterwagen’).

Dit *Plan van Aanpak* wordt eveneens (kort) besproken in het reguliere driehoeksoverleg en ook daar nog een keer formeel vastgesteld.

7.2.2

Herbevestig de bestaande afspraak over het direct informeren van de burgemeester

Met alle betrokken operationele veiligheidsdiensten (brandweer, politie) zijn goede afspraken gemaakt over wanneer het bevoegd gezag geïnformeerd wordt over belangrijke actuele gebeurtenissen. Met de politie was een heldere afspraak gemaakt dat de burgemeester bij gebeurtenissen ‘met enige impact’ direct geïnformeerd zou worden. Het is wenselijk om deze afspraak, in het licht van de gebeurtenissen rond de

Oranjefeesten, te herbevestigen in het politieoverleg (en ter kennisneming in het driehoeksoverleg).

7.3 NAZORG/ ROL BURGERSVADER

7.3.1 Bestempelen incidenten sneller als een crisis

Het is zinvol om de komende periode zich voordoende incidenten (grotere brand, politioptredens) snel als een crisis te bestempelen. Het spreekt voor zich dat alleen het feitelijk benoemen van crisis geen voordeel met zich meebrengt, maar er naar handelen wel. Dit handelen kan dan gebaseerd worden op al gereed liggende (rampen- en crisisbeheersings- en crisiscommunicatie-) plannen waarover ook de gemeente Pijnacker-Nootdorp beschikt. Het voordeel hiervan is dat al snel na of zelfs tijdens een incident begonnen kan worden met de nazorg. Bijkomend voordeel is dat het gemeentebestuur snel ondersteund wordt door alle relevante gemeenteamtens die in een compact crisisteam bij elkaar komen. Een dergelijk team maakt ook onderlinge professionele feedback mogelijk, maar bijvoorbeeld ook een goede communicatiestrategie naar pers en/of bewoners.

Het ligt voor de hand dat de burgemeester of gemeentesecretaris het initiatief nemen tot een dergelijke snelle 'crisisbenoeming', maar bij uitblijven hiervan kan de ambtenaar rampenbestrijding hiertoe het initiatief nemen.

7.3.2 Handhaaf voorlopig het huidige gemeentelijke 'crisisteam'

In nauwe aansluiting met de vorige aanbeveling adviseren wij om het crisisteam (of ambtelijk overleg nazorg) ook de komende periode in stand te houden. Het is daarbij van belang het overleg structureel uit te breiden met de burgemeester en de ambtenaar politiezaken. Er zijn immers nog een groot aantal activiteiten die in de komende periode uitgevoerd moeten worden om deze crisis naar behoren af te ronden. Enige voorbeelden hiervan zijn:

- Verdere informatie activiteiten naar slachtoffers/inwoners van Pijnacker-Nootdorp;
- Standpuntbepaling van het college over haar eigen handelen en dat van de politie na openbaarmaking van beide onderzoeken;
- Vaststelling communicatiestrategie naar pers en inwoners na het openbaar maken van de onderzoeken;
- Investeren in de relatie met de Oranjevereniging (zie hierna).

7.3.3 Begin zo snel mogelijk met de voorbereiding van de Oranjefeesten van volgend jaar

De Oranjefeesten en Pijnacker zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ook in ons onderzoek is duidelijk gebleken dat bij alle betrokkenen grote waardering bestaat voor de feesten en de inzet van de Oranjevereniging. Het is daarom ook ondenkbaar dat er volgend jaar geen Oranjefeesten zullen plaatsvinden. Maar het is, mede in het licht van de ongeregelheden, ook ondenkbaar dat deze op een zelfde wijze worden voorbereid en uitgevoerd als dit jaar. Dit zal dus veel vragen van de gemeente en betrokken operationele diensten, maar ook van de Oranjevereniging.

Een en ander brengt met zich mee dat zo snel mogelijk begonnen moet worden met de voorbereiding van de feesten voor volgend jaar. Dit zal de facto pas kunnen plaatsvinden na het bekend worden van beide onderzoeken en oordeelsvorming hierover van college en raad. College en raad kunnen daarna expliciet aangeven welke lessen zij geleerd hebben en welke beleidskeuzes ze maken voor de komende jaren.

In dit licht is het ook wenselijk dat de Oranjevereniging zelf aangeeft welke lessen zij zelf heeft geleerd en wat zij zelf graag anders zou willen doen (of juist wil handhaven). Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- het tijdstip waarop het definitieve programma wordt vastgesteld
- programma onderdelen die een uitstraling hebben buiten Pijnacker-Nootdorp
- het overmatig alcoholgebruik tijdens de feesten
- de ‘tolerantiegrenzen’ binnen de feesttent (in het bijzonder het gebruik van XTC en alcohol in combinatie met jonge bezoekers).

Maar voorafgaand aan het uitwisselen van de lessen is het noodzakelijk dat beide partijen allereerst een extra investering doen in hun onderlinge relatie. Het ligt voor de hand dat het college van B&W hiertoe het initiatief neemt.

7.4

OVERLEG OVER PUBLIEK MAKEN ONDERZOEK RIJKSRECHERCHE

In dit onderzoek is meerdere malen gerefereerd aan het nog lopende onderzoek van de Rijksrecherche. Dit onderzoek, dat onder leiding staat van het parket Haaglanden, is een (verkenkend) feitenonderzoek naar het politieoptreden. Doel van dit onderzoek is de beantwoording van de vraag of er sprake is geweest van proportioneel optreden van de politie. De verantwoordelijk officier van justitie beslist op basis van dit feitenonderzoek of de politie disproportioneel heeft opgetreden. Als dit volgens het openbaar ministerie het geval is dan kan strafrechterlijke vervolging plaatsvinden tegen de betrokken politiemensen.

Het nu nog lopende feitenonderzoek van de rijksrecherche waarin zeker enige tientallen mensen worden gehoord, zal zich zeker uitstreken tot na de zomer. Dit onderzoek is dus bedoeld om het openbaar ministerie in staat te stellen een gefundeerd besluit te laten nemen over het vervolgtraject. Dergelijke onderzoeken en de daarin neergelegde feitenreconstructie worden over het algemeen niet openbaar en worden ook niet gemaakt voor publieke verantwoording of toelichting.

In het geval van de ongeregelheden in Pijnacker is juist dit laatste element van groot belang, in het bijzonder door de impact die de gebeurtenissen op alle betrokkenen hebben gehad. We geven het college van B&W dan ook in overweging om al op korte termijn in overleg te treden met het openbaar ministerie en af te spreken (los van het exacte tijdstip) hoe de resultaten van dit onderzoek op een verantwoorde manier publiekelijk gemaakt kunnen worden. Dit zou bijvoorbeeld kunnen doordat het openbaar ministerie een aparte bijeenkomst in Pijnacker beleggt waarin op hoofdlijnen de reconstructie en de daarop gebaseerde besluitvorming wordt toegelicht.

BIJLAGE 1 GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN

- Politiewet 1993
- Gemeentewet
- Evaluatie wereldbeker veldrit d.d 15 februari 2004, advies aan college
- Ontwerp nota evenementenbeleid, d.d. 18 oktober 2005
- Leidraad publieksevenementen
- Leidraad veiligheid publieksevenementen, Nibra 2002
- Openbare Orderecht, Prof. Mr. H.PH.J.A.M Hennekens, 2004
- Algemeen Plaatselijke Politieverordening 2002 voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp (t/m datum inwerkingtreding 6 oktober 2004)
- Tijdelijke gebruiksvergunning Gvtijd 06.03, brandweer Haaglanden, gemeente Pijnacker-Nootdorp
- Vergunning Oranjefeesten 2006 (DS/DS/05465)
- Interne notitie mw. A. van der Kraan over vergunningverlening in Pijnacker-Nootdorp
- Crisisbeheersingsplan Pijnacker-Nootdorp
- Programma Oranjevereniging Pijnacker van 22 april t/m 6 mei
- Verslagen politie overleg Pijnacker-Nootdorp januari 2005-april 2006
- Verslagen driehoeksoverleg Pijnacker-Nootdorp december 2005- mei 2006
- Brief aan de gemeenteraad over politieoptreden zaterdag 6 mei 2006 (TR/SL/06395)
- Motie in gevolge artikel 1 lid d van het Reglement van Orde van de Raad, 10 mei 2006
- Brief van de Oranjevereniging aan de Raad, d.d. 10 mei 2006
- Logboek aantekeningen van de burgemeester, gemeentesecretaris en afdeling communicatie over 6 mei en daarop volgende weken
- Ambtsbericht R.R.W. Erades over ongeregelde heden 6/7 mei aan de Burgemeester van Pijnacker-Nootdorp, d.d. 16 mei 2006
- Uitnodiging bijeenkomst voor betrokkenen op 16 mei (AB/MC/06679)
- Verslag bijeenkomst d.d. 15 mei, voorbereiding bijeenkomst d.d.16 mei 2006 Ontmoetingskerk
- Gespreksnotitie nazorg-traject d.d. 18-5-2006
- Verslag vergadering Oranjevereniging, 24 mei 2006, inzake ingrijpen Parate Eenheid
- Diverse krantenartikelen over de gebeurtenissen vanaf 6 mei (waaronder Telstar, AD)
- Site politie Haaglanden, VROM
- Pijnacker City weblog

BIJLAGE 2: LIJST MET GEÏNTERVIEWDE PERSONEN

functie	afdeling	naam
Ambtenaar integrale veiligheid	Ruimtelijk beleid (RUB)	Maartje van Bruggen
Ambtenaar APV vergunningen	Bouwen, wonen en bedrijven (BWB)	Audrey v.d. Kraan (per mail en telefonisch)
Ambtenaar Rampenbestrijding	Ruimtelijk beleid (RUB)	Aleid Boerman
Medewerker communicatie	P&O, communicatie + jur. Zaken (PCJ)	Jennie Mekking
Ambtenaar jeugdzaken	Maatschappelijk beleid (MAB)	Marcel Korporaal
Afdelingshoofd	Bouwen, wonen en bedrijven (BWB)	Ton Hugens
Directeur	Afdelingen BWB en PCJ	Arie Wijten
Gemeentesecretaris		Jan Paul Woudstra
Wethouder	Welzijn/jeugdzaken	Leo Suijker
Wethouder	Loco-burgemeester	Kees v.d. Kraan
Burgemeester		Rik Buddenberg
Officier van Justitie	Openbaar ministerie	Cees van Dam
Commandant	Brandweer	Caroline de Vries
Medewerker gebruiksvergunningen	Brandweer	Alfred Ottink
Bureauhoofd	Politie	Klaas Groen
Operationeel commandant	Politie	Ron Erades
Plv Korpschef en Stafchef	Politie	Kees Verschuur en Ton Bokern
EHBO	GHOR	Wim Tas
Voorzitter	Oranjevereniging	Rien Bos
Secretaris	Oranjevereniging	R. Hordijk